

VITA
ÆGIL ABBA-
TIS FULDEN-
SIS A CANDIDO

MONACHO AD MODE-
STVM EDITA

PROSA ET VERSIBUS.

EX M.S. CODICE VETVSTISSIMO BIBLIOTHE-
CÆ FULDANÆ.

STVDIO AC LABORE

R. P. CHRISTOPHORI BROVERI SOCIET. IESV
PRESBYTERI LVCE DONATA.

Addita Relectio Fuldens. Antiquitatum.

MOGUNTIAE,
EX TYPOGRAPHIA IOANNIS Albini.

ANNO M. DC. XVI.

VITA

EGIL ABBA
TIS FALDEN

SIS A CANDIDO

MORACHO AD MORE

ITEMBIA

PROLPT MARRIUS

IN M. CODICE MARRIUS BIBLIOTHE

DE P. NO. LABER

DE THEOLOGICAL SOCIETY

LIBRARY

LIBRARY

THEOLOGICAL SOCIETY

LIBRARY

ADMODVM RE- VERENDO AC NO-

BILI D. REVERENDIS ET NOBILI-
BVS DD. D. GEORGIO AB HATZFELDT, Ec-
clesiæ Fuldenſis Decano, & Monasteriorum D. AN-
DREÆ Noui Montis, & Holtzkirchæ. R^{do} & N. D.
DANIELI à Merlauu, Capitulari ſeniori, & Mona-
ſteriorum S. Michaelis & Cellæ. R^{do} & N. Dn.
HERMANNŌ EBERHARDO Milchling dicto Schutz-
bar, Monasterij Tolbæ. R^{do} & N. Dn. IOANNI
BERNARDO Schenck à Schvveinsberg, Monasterij
Blanckenauv. R^{do} & N. D. PETRO ERNESTO
à Rupe, Monasterij Montis S.

Petri

PRÆPOSITIS.

DD. & Patronis Opt. ac Bene meritis.

*Blatam mihi tandem occasionem te-
stificandi officium, & obseruantiam
erga vos meam, hoc alacrius arripui,
quod maiorum vestrorum ac paren-
tum plura ingenij monumēta adhuc
extare deprehendi, quam exprimere
primo conatu licuit ; & utiliora, quam quæ tenebris*

liii 2

dam-

damnari, & non in luce ad memoriam posteritatis pro-
 poni debeant. Scio hoc morbo laborare praestantia quoque
 ingenia, ut, quae mustea sunt & florida, id est, solâ elegan-
 tiâ sermonis commendata, praferant, vetera haec & ob-
 soleta, quae Asceticam, & mores antiquos redoleant, ipso
 peregrinitatis sapore, fastidiant. Sed tempus esse quis du-
 bitat, cum utilia speciosis, vetera musteis longè sunt an-
 teponenda. Imaginem hic habetis veteris, & germana
 Congregationis vestrae, velut in tabula depictam, non
 rudi quidem colore, sed optimo, & nativo expressam; quâ
 Aegilille celeberrimus Abbas, & morum suauitate, &
 mira suorum concordia, tum accurata viuendi discipli-
 na, cum ingenij, & virtutum suarum pulchritudine
 primus adumbravit; Candidus autem eius discipulus,
 ad imitandum proposuit. Ac inficias quidem ire nequeo,
 partes huius imaginis, in Antiquitatum Fuldensium li-
 bris, à me quam venustè, nescio, usurpatas. Sed curan-
 dum omnino fuit, ut suae compositioni tâquam membra
 corpori redderentur, & rursus inter se, cum quodam
 lepore consentirent. Ita enim, & fore speravi, ut hic Aegi-
 lis magni quondam & nobilis vestri Patriarchae nitor
 & ornatus, oculos moueret, & vos ad ipsius intuentium
 mores, facilius alliceret; ac denique moueret approbationem
 eorum, qui non ad voluptatem & ventris ingluuiem se
 generatos à natura, sed ad studia honestatis, & virtutis,
 id est, ad vitæ seueritatem, natos, educatosque meminis-
 sent. Ceterum hunc exiguum laboris mei, aut vestrae po-
 tius Bibliothecae fructum, à Candido ordinis vestri gra-
 ui, & Aegilis aequali Scriptore profectum, autoritate in-
 terpo-

DEDICATIO.

5

serposita vestra, prodire in hominum manus volui, Ad-
modum Reuerendi & Nobiles viri, tum, quia Collegiū
hoc Fulde, qua à vobis amicitia, propensa voluntatis, ac
beneficiorum argumenta tenet, grati animi testificatione
sibi declarandum putauit; tum, quia vos, qui ad huius
Ecclesie gubernacula concordibus animis Principi, &
Archimandrite vestro assidetis, si Agilem, id est illud
antiqui moris, illud religionis ac concordie, illud tempe-
rantie, & modestie exemplar in oculis geretis, & mori-
bus exprimetis, videam prorsus felices ac beatos fore;
quo bono in hac mortali vita, nullum vobis optare pos-
sum maius, aut prestantius. Fulde, Anno MDCXIV.
XXV. Augusti.

Adm. Rev. & nobili Congregationi Vestre
Addictissimus cliens

Christophorus Brouverus.

HRABANVS
IN AEIGILIS

EPITAPHIO.

ABBAS ISTE FVIT FAMOSI NOMINIS EIGIL
QVI IACET IN TVMVLO, SED SVPER ASTRA MANET.

ÆIGIL DE SE

ABBAS HIC AIGIL TVMVLATVS Sorte QVIESCO.
QVI DVDVM MVLTI NOTVS IN ORBE FVL.

CANDIDVS LIB. II. VITÆ.

In hac ade locum, diuino munere, celsum

Promeruit. NYLLI VETERVM PIETATE SECYNDVS.

ITERVM

HIC DECVS, HIC NOSTRAE FAVTOR, ET GLORIA VITÆ,
EXTITIT.

ANNALES FRANÇ. dicti Fuldenses.

Anno DECXXVIII.

*Monasterio Fuldensi Eigil Abbas electus &
ordinatus est.*

CAN-

CANDIDVS MO- DESTO.

LECTISSIMO Fratri & Conpresbytero suo Mo-
desto, Candidus, perpetuæ pacis & beatitudinis o-
prat in Christo salutem.

De cætero quoque notum facio tuæ Caritati;
quod anno præterito domnus Abbas Hrabanus,
cum illi querebar, quia non haberem quemquam
mecum consociorum, cum quo, in diuina lectione, disputando, &
legendo proficere potuissem, tale mihi responsum referebat. Exer-
ce, inquit, temetipsum legendo, & aliquid vtilitatis adde, di-
ctando. Nam dum ego ibidem, vbi nunc ipse moraris, quon-
dam commanerem, librum prosa & versibus in laudem sanctæ
Crucis diuina gratia inspirante incepti, atque fidelibus legen-
dum, studioso labore, consummaui. Hac igitur, Frater, licen-
tia fretus, duos libros de vita Ægili Abbatis nostri, dictando
& scribendo Dei dono peregi; vnum prosa, alterum verò ver-
sibus explicauit. Quos tamen ideo in vnum corpus conligare
rogabam, vt in rerum narratione alter alteri subsidia ferret. In
quibus nimirum Hludisci serenissimi Augusti clementiam, cir-
ca nos factam reuerenter expressi, cuius commonitionem atque
doctrinam, etsi ita, vt ab eo prælatæ sunt, ad integrum expla-
nare nequii, beniuolam tamen voluntatem illius, secundum le-
gem Dei & sanctorum dogmata patrum enodare curauit, quate-
nus per hoc misericordiæ bonum eius memoria, subolumque il-
lius apud nos nostrosque successores, in sancta oratione maneat
semper. Hoc igitur opus, dilectissime frater, ad profectum &
vtilitatem legentibus, Deo donante, congesti, & tibi famulo Dei
consecraui, vt sit in memoriam antiqui Præceptoris tui iugiter
apud te. Vale.

*Hrabanus
excitat
suos ad stu-
dia.*

*Exercitia
littera-
rum.*

*Liber Hra-
bani de S.
Crucis.*

*Autoris
insistentia.*

*Hludisci
Aug. com-
monitio.*

** Sobolis.*

Ex eo igitur tempore, quo me venerabilis pater Ægil vi-
tam Baugulphi cari Abbatis nostri iam de ergastulo corpo-
ris absoluti intima exhortatione persuasit litteris explicare,

*Vita Baugulphi ab
a Candido
conscripta.*

EX CO

ex eo melibuit beniuolentiam studium & grauitatem tanti Patris memoria commendare.

*Aegil Boico
nobilis san-
guine Ful-
dam dedu-
citur puer.
Monaste-
rium unde
nomen.
B. Styrmi
Aegilis co-
gnatus.*

*Aegil à
Styrmi
scholis ad-
dicitur.
Schola Ful-
denfis.*

*Aegil fit
Monachus.*

*Ordinatur
Presbyter à
S. Lullo
Mogontia-
ensi Epi-
scopo.*

*S. Styrmi à
S. Bonifa-
cio dicitur so-
litus Ere-
mita.
Moritur
senex.*

*Baugolfus
Styrmi
successor.
Ratgarius
sub quo
Schisma.*

*A Luduico
pio Aug. se-
datum, à
quo*

*Aaron &
Adalfridus
Monachi ex Gal-
lia missi pa-
cificatores.*

Hic igitur vir, parentibus ingenuis Norica prouincia ortus, non longè post martyrium beati Bonifacij, translatus est, gratia seruitutis Dei ad Monasterium in silua Bochonix constitutum, secus ripam fluminis Fuldae, ob cuius vicinitatem hoc Monasterium, vsitato nomine Fulda nuncupatur; vbi martyr Christi Bonifacius sacro corpore requiescit; & vir venerabilis Styrmi cognatus eius, de quo loquimur, eo tempore turbam monachorum dignis conuersationibus regere videbatur. Huic nimirum adhuc puerulus Aegil de patria transportatus, honorificè à parentibus praesentatur; quem, paterna pietate blanditijs delinitum, scholae Congregationi; vbi lex diuina iugi exercitatione discitur & docetur cum summa industria, causa litterarum, sociare mandauit. Qui, mox diuina gratia ministrante, intantum proficiebat cotidie, in meditatione scientiarum scripturarum, vt etiam apes esurientes in colligendis floribus imitari videretur.

At verò non multis posthac, euolutis annorum curriculis, confortatus in Dei seruitio, fit monachus, Abbati suo videlicet carus & cunctae congregationi suauis; memoriam habens iustitiae Dei, quam docuit eum Deus à iuuentute sua, vt adnuntiaret mirabilia eius. Hinc etiam processu temporum, diuina dispensatione promotus, ordinatur ab Lullo Episcopo Mogontiacensis Ecclesiae presbyter, qui post sanctum Bonifacium magnum & electum Dei pontificem eius urbis Episcopatum tenebat primus.

Interea igitur Styrmi primus Abbas & fundator monasterij Fuldae, quem sanctus Bonifacius Praeceptor eius *Heremitam suum* vocitare solebat, morbo atque senectute lassatus cepit infirmari; qui etiam non post multo temporum interuallo, senex, & plenus dierum, in pace migravit de hac luce temporali ad lucem, credimus, sine fine durantem. Cui namque successit Baugolfus Germanicus eiusdem monasterij monachus. Hoc nimirum cessante, Ratgarius eligitur in Patrem, mira concordia Fratrum. Quo iam decedente, ob quandam discordiam, quam seminauerunt inter eum & fratres illius, membra capitibus omnium iurgiorum, surrexit statim cura & auxilium circa nos Hluduici serenissimi Augusti: cuius etiam cor nostra miseria adeo commouerat, vt diceret se tantum doloris nunquam expertum, excepto eo, qui ei acciderat ex morte beatæ memoriae Karoli genitoris sui. Hic igitur misit nuntios suos Aaron & Adalfridum cum socijs ipsorum monachos scilicet Occidentales; qui nos in temptatione temporalis miseriae consolando subleua-

rent;

rent; & si quæ de regulæ institutis apud nos aut incepta aut dilap-
 pta fuissent, fraternæ dilectione præmonendo corrigerent.

Eramus quidem multo tempore in cœnobio degentes vitam
 quietam sub eorum magisterio, addito Præposito, & Decanis ab eisdem
 constitutis. Postmodum namque congregatio fratrum, in
 consilio, cum Aaron & socijs eius, miserunt Adalfridum vnum ex
 eis virum, vt nobis videbatur benè morigeratum, & cum eo fra-
 tres nostros ad Imperatoris clementiam, si fortè dignaretur
 quid indignis de Abbatis Electione præmonstrare. Quibus san-
 nè clementer susceptis, electionem concessit; & vt esset eadem E-
 lectio secundum regulæ auctoritatem, satis euidenter edocuit, sepe
 commemorans austeritatem indiscreti Pastoris. Cum autem re-
 uersa esset hæc eadem legatio, & intrasset monasterium Fuldæ,
 congregatis fratribus, Imperatoris mādatum exposuit hoc modo.
 Fratres, Hluduuicus serenus Augustus, remandauit vobis salutem,
 Electionem verò, quam petistis, hilari vultu perdonauit. Insuper et-
 iam hoc frequenti admonitione, repetiuit; vt hunc talem, si quis
 sit, in hoc opus eligatis, qui vobis secundum Deum, & sanctæ regu-
 læ auctoritatem velit esse Pater, & possit. His autem Fratres au-
 ditis sermonibus, proni adorauerunt gratias agentes Imperatori.
 Postea verò, à senioribus persuasum est cunctæ Congregationi, vt
 hoc negotium precibus altis Dei dispositioni commendare stude-
 rent, & inuicè conloquendo, & disputando, semper ad eius referre
 voluntatē. Hinc tamen interea quæstione suborta, facta est nō mo-
 dica dissensio, sicut sæpe fieri solet in turba diuersæ voluntatis; quæ
 tumultuando & fluctuando non valet, nisi vnitati adquiescat, portū
 capere veritatis. Crescebant namq; inter fratres alternatim sermo-
 nes, procedebant in publicum verba, sæpius in abscondito murmu-
 ratio: quidā hunc, quidam verò illum sibi præesse contendunt. Quæ
 vna societas appetebat, altera denegabat; & in omnib. his confabu-
 lationibus, semper ad exemplum amissi Abbatis austeritas versa-
 batur, quem non tam sua quam adulatorum, & accusatorum sub-
 uertebat nequitia. Quidam autem fratrum, de nobili genere Ab-
 batem sibi creare conati sunt, dicentes. Si hunc suscipimus, defen-
 dit nos contra Comites & potentiores nobis; quin & Imperatorem
 nobis sua dignitate propitium facit, scitis quare? quia habet in
 palatio generositatem. Huius itaque assertioni alius obuiabat,
 dicendo, quiescite, Fratres, ab hac alta & generosa electione, quia
 infirma mundi & contemptibilia elegit Deus. Infirmetas namq; in Deo
 innocentia est, ignobilitas autem humilitas: nam innocentia sine
 Deo, infirmitas estimatur, & humilitas non propter Deum, ignobi-

*Eumenla-
tores disci-
plina.*

*Statum Mo-
nasterij
sub Galli-
canis Mo-
nachis.*

*Per hos Ful-
denses sol-
licitant a-
pud Imp.
liberam
Abbatis
novi Ele-
ctionem.*

*Impetrans.
Legati Im-
peratoris
volunta-
tem expo-
nunt Con-
gregationi.*

*Adoratio
Augusti
absensio.
Electio præ-
sida &
Deo nixa.*

*Non sine
dissensu
varia sen-
tientium.*

*Imago dif-
cordis Ele-
ctionis.*

*Ratgarij
exsulis Ab-
batis au-
stertatem ex-
cusata.*

*Nobilis
Abbas à
nonnullis
expetitur
i. potens &
generosus.
1 Corinth.
c. 1.*

litas iudicatur. Taliter etiam, non dico, nobilitati, sed ignobilitati si
 colla subijcimus, quo nos vertimus, si auersus fuerit à nobis oppri-
 mens nos? si ei humiliter suggerimus ut quiescat, fortasse maiori cō-
 motus iracundia, non quiescit, quia confidentiam habet in propin-
 quis. His quoque hoc modo altercantibus, alius quidem propius se-
 dens, adfirmabat fatius eligendum Patrem doctrina pollentem, alius
 iuuenem, alius mediocrem. E contra verò, alij retractantes dice-
 bant, si doctum & nimis eloquentem promouerimus, & postmo-
 dum sanam doctrinam proponens, iracundus & obstinatus contra
 præceptum veritatis fuerit effectus; quid faciemus? scit enim mul-
 tiplices syllogismos, & deprimit nos, cum austeritate pauca sibi sup-
 pliciter suggerentes, licet iustam habeamus querelam. Aut forte,
 quod timendum, quin & dolendum est, si eius obstinationi paulu-
 lum necessario responsum dederimus, ita dixerit. Quare contendi-
 tis mecum, cum regula prohibeat uti monachus cum Abbate suo
 non contendat? & sic cum voluerit, & quotiescumque voluerit ne-
 cessariam suggestionem dicet esse contentionem. ac per hoc fratres
 omnia tuta timētes formidamus & nescimus quomodo nos vertamus. In
 multis siquidem rebus conterriti sumus; quia, ut vulgo dicitur ho-
 mo, ut stulatus ignem timet. Nonne igitur ista, quæ prulimus, ita no-
 bis iam fuisse vel deinceps fieri posse, videntur? Nonnulli igitur ex
 nostris, quos benè fraternitas vestra nouit ex nomine, sub prætextu
 alicuius utilitatis ad alia monasteria propter quandam paruissi-
 mam responsionem necessariæ dictionis, in exilium transmissi pro-
 prio loco priuantur; & quod eo siquidem tempore, dictu & visu mi-
 serabile fuit, senes atque decrepiti absque vlla miseratione ad diuer-
 sa loca trahebantur inuiti. Scitis fratres, si hæc ita sint? scimus sine
 dubio, quia scitis, nec vos horum quicquam latere potest, quorum
 notitiam longo tempore penes vos habuistis. Sic, & sic, Frater Mo-
 deste quæstio suborta versabatur; & sic de huiusmodi personis di-
 uersa sentientes dicebant. Sed nec quidem aberant in hac permu-
 tatione verborum, coartancis consocij hoc modo, licet in angulo,
 susurrantes. Si te vel te nobis præficimus, dic nobis, oramus, in veri-
 tate, si velis tunc nobis facere benè: putamus sane, quia velis, & fa-
 cias. Tu enim nosti, cum quali tribulatione corporum, & animarū
 periculo, degebamus simul in hoc monasterio sub Abbate litigioso;
 ac per hoc credimus, quia nostri misereris. Scis enim, vbi ille erra-
 bat, & in illam partem non declinabis. Fædum est enim apud te, ut
 postmodum id facias, quod antea in odio habuisti; & qui alium quō-
 dam in primatu constitutum vituperabas in multis, in eodem pri-
 matu postmodum in eisdem reprehensibilis inueniaris. Ac per hoc
 maxime,

*Doctus
eloquens.*

*Monachus
quatenus
contendat
cum Pra-
lato.*

*Fuldeni
Monasterio
quo prae-
textu exaltati
monachi.*

*Sententia-
rum discre-
pantium e-
pilogismos.*

*Eligen-
tium aliud
genus.*

*Ingenium
exprimis
indigne
promoto-
rum.*

maximè, quia nunc nobiscum detestaris, reprobas rectoris tui & iudicas actiones. Quid dicis ad hæc? fortasse nobis omnia bona pro tua possibilitate promittis? sed cum electus fueris ad hoc magistrum, quod optamus, timebimus nobis, ne quando eueniat vt obliuiscaris fraternitatis & humanitatis tuæ, circa nos; & efficiaris, vt leo, more * prioris, *in domo tua euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.* Nosti quoq; infirmitatē morum & corporū nostrorum; nec te quicquā later secreti nostri; qua, ppter maximè suspicamur, si alienatus fueris à nobis, vt vngulas nobis detractionis in dorsum ponas, & praua iuuenilium actionum suspicione, nos deridendo confundas. Talis quoq; fuit confabulatio diuersarum mentium: & taliter peruagatio cordium procedebat in publicum.

Erat igitur eo tempore fratrum nostrorum turba valde confusa; nec vllum adhuc inter fratres simplicitatis apparuit documētum. Factum est autem, cum hæc orta dissensio finiretur, extollens vocem pars prima Patrum saniori consilio dixit. Oremus, Fratres, in primis omnipotentis Dei bonitatem, vt secundum voluntatem suā audiat nos deprecantes; & vt nobis ea concedat postulare, quæ ipse nobis expedire cognoscit, quatenus secundum voluntatem eius orantes, saluari mereamur per eum, *qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Post hanc igitur sanctam & salubrem Patrum doctrinam, expleta oratione, Fratres congregati, confederūt in vnum; quos etiam iterum pars prior seniorum tali locutione roborauit. Confidite, inquit, fratres, confidite, & sit vobis in Deo, *cor vnum & anima vna;* nec quisquam vestrum propter amorē Dei & proximi, quid sibi soli vtile sit, sed quod multis, quærat; vt in hac dilectione discipuli Christi nominemur & simus. De cætero quoque, inspirante ac demonstrante spiritu sancto, visum est nobis, si vestræ placuerit voluntati, quod Pater Ægil propter ætatis suæ maturitatem; immo etiam & grauitatem morum suorum, congruentius conueniat in locum ministerij huius, de quo sublatus est ille, qui nobis ante præerat. Quo dicto, statim vniuersa multitudo monachorū consensit cōsilio eorum & * actu; quamuis pauci, ppter constantiam mentis illius de hac conuentione claudicarēt, timore correpti. Erat. n. constās & benè cordatus, duri cordis; & indisciplinatis durus, mitib⁹ vero & benè morigeratis, vt in melius proficerent, mitis. Eratq; hilaris facie, lætus mente, discretus in opere, cōsentiens in vtilitate. Accusatorū nugas, & friuola vaniloquia audire nō consensit, sciēs se inde magis turbari, q̄ iucūdari. Suspicionē p̄sus menti suæ quietis amator non permisit dominari: neque angulosus vir simplex delectabatur insidijs. Noxia quæq; vetuit, sed

* Ratarq;
Abb.
Eclē 4.

Primores
Congregationis
suae
deus orationem.

Timoth. 1.
c. 2.

Allocutio
Seniorum
ad Congregationem.
Act. 4.

Prærogatiua
in Ægilem.

Consensus
omnium.
* actus.

Ægil homo
constans &
cordatus.
Ægilia
virtutum
Elogium.

maximè furum commissa persequabatur, & aperta mala reorum, constanter agendo damnabat.

Aegil precibus suorum ad capessendum regimen sollicitatur.

Recusans, spe munere subleuandi pie a suis erigitur.

Aegil curam de re clauis honorum.

Aaron Primarius Monachus cum Aegile & alijs Imp Lud. uicū adit. Luduici Dñi ad Fuld. Monachos allocutio.

Luduici Aug. iudicium de uisum & regnum S. Bene. dicitur.

Postquam verò, ut dictum est, iuniores super Abbatis electione cum seniorib⁹ concordati fuerant, rogabatur Aegil à fratribus manifestè, ut regimen & curā illius Monasterij suscepisset, sibi ad præmiū, fratribus verò ad exemplū, utrisq; autem, in commune, diuina gratia præueniente, atq; subsequente, ad perpetuā sanitatē: quo nimirum multimoda narratione, reluctante, cōsolabatur eum blādis sermonibus, concordia fratrum Noli, inquit, timere Pater, quia parati sumus fascē hui⁹ laboris tecū sponte sufferre, & nō dimittim⁹ te sub tanto pondere sudasse solum; maximè, si nobis modo in hac necessitate, spontanea voluntate, succurris.

Vix igitur precibus fratrum superatus suscepit saltim cū magno timore impositi sibi regiminis curam, manifestè pronuntians, quia fugam tanti laboris pro humana laude non fecerit; sed quia senectutis & infirmitatis suæ causā, tam difficilem & arduam rem declinare curasset. Non multis igitur posthæc euolutis diebus Pater iste nouiter constitutus, & Aaron Presbyter primus ex Monachis Occidentalibus, turba fratrum comitante, Imperatorem adierunt. Quibus sanè misericorditer salutatis, his sermonib⁹ adlocutus est eos. Vos igitur Patres, Fratres, & dilectissimi Flij mei, scitis; scio & ego, nouit etiam pænè totum regnum meum, quanta pericula vos circumsteterunt ex tempore beatæ memoriæ Karoli genitoris mei, vsq; huc; sed quia nunc, diuinā miseratione saluati estis, erigite corda uestra in Dño, mœstumq; metum huius tempestatis, & diras mentium uestrarum secludite curas. Conuersationē uestrā secundum Dei timorem, & sanctæ regulæ auctoritatem componite; ut in ea permanentes hæredes sitis regni Dei. Si enim suscepistis minimam inchoationis regulam, & in ea confidentiam habuistis iuxta promissum beati uiri Dei Benedicti, vitam perpetuam vos adipisci, quare neglexistis tantum bonum dimittētes propter unius conferui obstinationem, locum uestrum & legem? quis vos fascinauit in tantum ueritati non obedire? Putabat enim quandoque Pater meus nuperrimè nominatus, arbitrabar & ipse in imperio natus, si legem uestram atque institutum uobis infringere uoluissē, quod absit, mihi ad sensum minime dedissetis. nondum enim usque ad sanguinem restitistis. Turpe est propter unius minas, legem ueritatis & locum sanctum tam facile dimittere, cum plurimi sanctorum pro lege Dei sui certarint vsq; ad mortē, & à uerbis iniquorum non timuerint. Quare hoc fecerūt? quia fundati erāt sup Christum firmissimā petrā. Vos igitur fratres, habetis notiā diuinarū scriptu-

scripturarū, habetis præcedentium exempla sanctorū Patrū; tenetis præterea regulā vobis specialiter institutā; in quibus sine dubio vos ipsos quasi in quodam speculo cōsiderare potestis, quales sitis, & quo tēdatis. *Quæcunq; enim, ait Apostolus Paulus, scripta sunt ad nostrā doctrinā, scripta sunt, ut per patientiā & consolatiōē scripturarum, spem habeamus.* Nam prima legis in monte Sinai ordinatio, hæc ad Moysen data est. Diliges, inquit, Dñm Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, & ex tota anima tua: secūdo; proximū tuum sicut teipsum. Vacat enim dilectio Dei, nisi subiungatur & pximi. Plenum ergo præceptū est veritatis, vt maneat in sensu, indiuidua regula caritatis: Cura ergo disciplinæ Monachorū pfecta dilectio est, hæc vinculū caritatis & pacis exhortatur, sine auaritia. Igitur in dilectione sincera modus sufficiens est præsentibus; & qui inuicē diligūt. Filii regni vocātur perfectē inuicem diligentes. Ipsi sunt qui manducant panem in regno Dei; sine macula viuunt, & alienæ ruga discordiæ. Studete igitur Fratres complacere Deo. conuersationem spiritalem habentes, diuina mandata eius conseruantes. Cum sapiētia Legis præcepta in tenebris cordium vestrōrum sint, ne quidem amplius aliquid sapiatis, præter id quod simplicitas affirmat scripturarum Dei: multi enim aliter de Deo sentientes exciderunt à dilectione Dei & proximorū suorum. Dissensiones, si quas habetis inter vos, projicite ab inuicē, sciētes, *Deum non esse seditionis * sed pacis.* Ignoscite inuicem, & dimittat singuli iuxta præceptū Euangelij debita fratribus suis, & tristitias ac simultates, & si quid est iurgij à choro Sanctorum abigatur. Liberate corda vestra timore Dei, vt, fugato mēdacio, dominetur veritas, & cessantibus bellis pacis trāquillitas redeat; vt in ea ambulare possitis coram Deo & hominib⁹. Omnes æqualiter, moneo, diligatis in Christo, vt seruiatis Deo & cōcordiæ; & non cōcupiscentijs varijs oculorū vestrōrū, & tumentis scientiæ fraudulētis, carnisq; vitijs, è quibus oriūtur Schismata, contemptus Legis Dei, cōtentio, malæ cogitationes, quæ igne iracūdiæ bullientes quasi aqua erūpunt foras, & dispumant in corporis voluptatibus. Propter peccata siquidem homines famem, pestilentiā, mortalitatē, bestias perpeffos esse Sapiētia liber manifestē pelamat; quibus nimirum in commodis ab initio mūdi vsq; nunc humanū genus defudasse dinoscitur, & maximè nunc; quia, vt Apostolus ait, *instant tempora periculosa, & sunt homines seipsos amantes, & coacernantes sibi magistros secundum desideria cordis eorum.* Quod nefas non mediocriter in quibusdā Monasterijs neq; latēter, sed patienter, & infeliciter regnare videretur, cū quilibet potētiores in congregatione, psonas sibi con-

Rom. 15.

Deuter. 6.

Dilectioē
& Concor-
diam Imp.
commēdat.* dissensio-
nem.
1. Corinth.
c. 14.

2. ad Tim.

c. 4.

Monasteri-
orum con-
ruptela

*Ambitio-
nis mala.*

sentientes præsumptiosâ cõtentione Abbates ordinare conantur, quatenus illis dominantibus ipsi pariter oïm dominentur, cunctaq; Monasterij ministeria eorũ tantummodo qualecũq; sit cõsilio disponantur. Ex his nimirũ nascuntur præsumptiones in socios, indignationes, iudicia iniusta, cõsilia mala, accusationes cæcæ, susurrationes, & cetera mala, quæ monasticæ vitæ p̄bantur inepta. Hinc quoque prorũpunt animositates, cõtradictiones, inimicitia, murmuraciones assidue, & cetera noxia, quib⁹ in retiti periculo subiacebũt. Sed his ita vbiq; sint manifestatis, currendũ est, & agendũ omnibus in Christo fidelib⁹, vt zelo iustitiæ corripiantur auctores disensionis; & tollantur de medio fratrũ, qui eam operantur, secundum A-

1. Corin. 1. 5

postoli præceptum dicentis: *Auferte malũ ex vobis ipsis*, donec digna satisfactione ab huiuscemodi morbo sanentur. Hæc igitur omnia, Fratres mei dilectissimi, vobis ad cautelam & salutem animarum vestrarum, prout potui, diligenter explicare curavi. Idcirco etiam Fratres, estote prudentes, & in hac electione vestra, mentis intuitu vigilate, vt sit secundum Dñm, & sanctæ regulæ institutione:

*Officium
eorum qui
præsunt
alijs.*

Quia si quis, vt ait Cassianus, regularibus institutis sub seniore nõ fuerit eruditus, nunquã poterit vllõ modo fratrum congregationẽ præcedere; quia quid minoribus obtẽperaturis imperare oporteat, obediendo non didicit; nec quid minoribus tradere debeat, seniorum prius adsecutus est institutis. Nunquam poterit salutaria præcepta audientibus discipulis dare, nisi qui prius vniuersis virtutum disciplinis fuerit eruditus: Nam alios benè regere, summum donum & gratiam Spiritus sancti, verissimè Patres nostri dixerũt. Præ-

*Lib. 29.
Moral.
cap. 21.*

terea verò, singula hæc mala sunt, vt beatus Papa Gregorius in libro Pastoralis, commemorat, quæ à subditis sæpè in Prælatos, sæpè à Prælati in subditos committuntur; quia & oës subditos hi qui præsunt, minus quã ipsimet * sapientes arbitrantur: & rursus, qui subiecti sunt, Rectorum suorum actiones iudicant; &, si ipsos regimen tenere * contingeret, se potuisse agere melius putant, vnde plerumq; fit, vt & Rectores minus prudẽter ea, quæ agẽda sunt videant;

** ipsi sunt.
Rectorum
est subdito-
rum præ-
postera
iudicia.
* habere*

quia eorũ oculos ipsa nebula elationis obscurat; & nonnunquam, is, qui subiectus est, hoc, cum Prælati fuerit, faciat, quod dudum fieri subiectus arguebat; & pro eo, quod illa, quæ iudicauerat, perpetrat, saltim quia iudicauit, erubescat. Sed neq; hoc prætereo, qd idem Papa in eodem libro commemorans, ait, de inani timore quorundam Prælatorũ. Sæpè, inquit, nouimus, quod plerumq; qui præsunt inordinatũ sibi metum à subditis exigunt; & non tam p̄pter Dñm quam pro Domino venerari volunt; intus enim se timore cordis extollunt, & cunctos subditos in sui comparatione despiciunt;

*Prælatorũ
timor ina-
nis est tu-
mor.
lib. 25 mo-
ral. c. 20.*

ciunt; nec condescendendo, consulunt, sed dominando præsumunt: * qui * videlicet alta cogitatione se erigunt, & æquales se illis, quibus eos præesse contigit, non agnoscunt. Contra hunc tumorem, per Ecclesiasticum librum dicitur. *Ducem te constituerunt, noli extolli, sed esto in illis quasi vnus ex illis.* Hunc tumorem per Prophetam Dominus in Pastoribus increpans, ait. *Vos autem imperabatis eis cum austeritate & potentia.* Quia ergò vnusquisque Rector, quoties extollitur, in eo quod ceteros regit, & cum æquales sibi subditos despicit, eius super se Dominium, sub quo omnes æquales sunt, non agnoscit. Hi tales, fratres mei, dum à consentaneis non tam prodesse quam congregationi præesse coguntur, simulata impossibilitate, repugnant; & tamen ad hoc Magisteriū ad quod quasi trahuntur inuiti ne non perueniāt, timent, & cum fortè peruenerint, quanta hoc prius ambitione mentis amauerint, postmodum diuersis speciebus informant. Cumque hæc, & alia multa, beniuola voluntas Imperatoris in commune fratribus obtulisset, ait. Producite Patrem, quem vobis elegistis, vt videam, & sciam quis sit. Quo dicto, statim cum festinatione Pater Ægil præsentabatur eius obtutibus, vir scilicet & maturæ ætatis, & grauis aspectu; quem intuens Imperator, inquit. Istene est ille frater, quem sibi rota concors Congregatio, secundū Dei timorem, & sanctæ regulæ auctoritatem, vno ore probat ac postulat? Inquiūt, Iste: Istum, inquit, nunc vobis committo Fratres, secundum Dei timorē, & sanctę regulę auctoritatē, vt sit vobis Pater, Pastor & Frater, iuxta Monasteriū beati Benedicti, qui hanc eandē regulā monachorum, spiritu sancto repletus, cū magna discretione cōscripsit; suisq; secum seruandā mandauit alumnis. Vos autem Filij, hunc senem Patre vestrū sanctis cōuersationib⁹ vestris honorate, sincero amore diligite; obedientiā verò nō solum illi, verū etiam ad omne op⁹ bonum certatim vobis inuicē exhibere, curate. Tu verò, Pater mi, iuniores tuos, cū omni studio & sagacitate secundū Dei voluntatem seruare cōtende; quaten⁹ in hac sancta cōcordia pseuerantes, ad eum peruenire mereamini, qui ad hoc solummodo descendit de cælo, vt mundum Deo Patri pacificaret per ipsum. Vobis igitur scientibus legem Dei loquor, de qua nihil aliud hortor, nisi vt legatis, & iuxta possibilitatem, quam Dominus donauerit, verba veritatis in opera. Immēsa verò ædificia Pater, & opera non necessaria, quibus familiæ foris, & intus fratrum congregatio fatigatur, ex hinc penitus ad mensurā dimitte. Et memento, quam sæpè huius nimietatis querimonia Genitoris mei ac nostras aures inquietabat.

* promunt.
* quia

Cap. 32.

Ex eccl. 3. 4.

interuallo
omissis
multis.

Luduis.
Imp inbes
sibi sibi E-
lectum
Abbatem
Ægilem.
Electionis
conditio.

Præconium
Regula S.
Benedicti.

Luduis
Imp. ad
Ægilem
apostrophe.

Fabrica
adificiorū
modestiam
prescribis.

Imperato-
ria Cere
Christiani
munus.
Iob. 29.
Homil. 45.
in cap. 23.
Marthai.
Martyrio-
rum &
templorum
exstructio.
et iniqua,
& ex alio-
ro.

tabat. Ad hoc enim me, licet minus idoneum, tamen diuina potē-
tia in hoc subrogauit imperium; *ut essem oculus caco, & pes claudu-
pater essem pauperum, & causam quam nescirem diligentissime inue-
stigarem;* ac per hoc, huius religionis non possum utilitatem non
loqui. Ioannes verò ille Chrysofomus, de his, qui Martyria æ-
dificant, & Ecclesias ornant, eleganter commemorans, ait. Ec-
ce enim, inquit, qui Martyria ædificant, Ecclesias ornant, bonum
opus facere videntur: sed & si quidem & aliam iustitiam Dei custo-
diunt, si de bonis eorum pauperes gaudēt; si aliorum bona, per vio-
lentiam non faciunt sua, scito quia ad gloriam Dei ædificant. Si au-
tem alias iustitias Dei non seruant; si de bonis eorum pauperes non
gaudent; si aliorum bona faciunt sua; aut per violentiam, aut per
fraudem: quis tam insensatus est, ut non intelligat, quia non ad
gloriam Dei faciunt ædificia illa, sed propter æstimationem hu-
manam? & iustè ædificant Martyria, ubi pauperes violentiam
passi ab eis interpellent contra eos. Non enim gaudent Marty-
res, quando ex illis pecunijs honorantur, in quibus pauperes plo-
rant. Qualis est illa iustitia, munerare mortuos, & spoliare viuē-
tes? de sanguine miserorum tollere, & Deo offerre? illud non est
Domino offerre, sed velle violentiæ suæ socium facere Deum; ut
si obligatam sibi pecuniam de peccato libenter acciperet, consen-
tiat in peccato. Vis domum Dei ædificare? da fidelibus pauperi-
bus vnde viuant; & ædificasti rationabilem domum Dei. In ædifi-
cijs enim homines habitant; Deus autem in hominibus sanctis;
quales ergò illi sunt, qui homines spoliant, & ædificia Martyrum
faciunt? Habitationes hominum componunt, & habitationes Dei
disturbant? Substantiam verò, mi Pater, monasterij tibi commis-
sam, caueto ne audaci iudicio imprudenter effundas; nec aliquid
iniustè iubeas, aut constituas quasi liberam habeas potestatem.

Prodigam
œconomiã
vetat Imp.
Laud pium.

Hieronymus quoque te docet, scribens ad Paulinum, ne paupe-
rum Christi res effundas. Quæ utilitas est, inquit, parietes fulgere
gemmis, & Christum in pauperum fame mori? Iam non sunt tua,
quæ possides: dispensatio tibi credita est. Memento Ananiæ & Sa-
phiræ. Illi sua timidè seruauerunt, tu, considera, ne Christi substan-
tiam imprudenter effundas, id est ne immoderato iudicio rem pau-
perum tribuas non pauperibus; & secundum dictum prudentissimi
viri, Liberalitate Liberalitas pereat. Multi enim Monachorū iuxta
cuiusdam Patris sententiam, sæcularibus actibus & forensibus ne-
gotijs inuoluti, dum propinquitati prodesse cupiunt, suas animas
perdiderunt.

Hinc igitur summopere cauendum tibi est, ne immoderato, im-
mo ve-

mo verò, audaci iudicio rem pauperum tribuas non pauperibus; e-
 leemosynas videlicet laicorum fideiū, quas pro salute animæ ipso-
 rum, ad pauperes Christi nutriendos, Domno contulerunt. Sed ne
 quidē subiectis tibi consentias, vt res pauperib. Christi conlatas, co-
 gnatis & amicis; siue etiam q. peius est, seditiosis audeāt procaciter
 exhibere; quia, vt scriptum est, *non solum qui faciunt mala, sed qui con-*
sentiunt facientibus, digni sunt pœna. Regulā verò, vir Dei Benedictus
 luculento sermone conscripsit; in qua nihil doctrinæ latentis, nihil
 obscuritatis comprehendit: quapropter non indiget expositione,
 sed ammonitione. Hæc est enim angusta porta, & arcta via, quæ se-
 quentes se ducit ad Deum. Hęc sanè, intantum discretionē, mensu-
 ram, & caritatē te docet habere, vt etiā cum caritate hortatus, præ-
 ualeas ipsa vitia refecare, agere cuncta, ppter pusillanimes mensura-
 tē, discretionem. s. Iacob cogitare; & semper in his omnib. fragilita-
 tem tuam tibi metipso ad memoriam reuocare. Sed timeo, ne sicut
 serpens seduxit Euam, astutia sua in deliciis paradisi Dei commanē-
 tem; Itaq. adultores & accusatores, vasa scilicet intellegibilis ser-
 pentis corrumpatur sensus tuus, q. absit, & abijciaris cum animalibus
 tibi subiectis in locum miserix & calamitatis. Quemadmodum
 igitur in hoc mundo periculosissimo viuimus quasi in pelago, vbi
 nunquam * est minus tempestas, & si tempestas interdum non fue-
 rit, tamen semper timor tempestatis, sic & in hoc mundo viuenti-
 bus nunquam est minus temptatio, & si temptatio interdum facta
 non fuerit, tamen timor temptationis est semper. Ideo rogemus di-
 uinam clementiam quatenus nobis conferat auxilium gratiæ suæ,
 vt non vincamur à malo, sed ipsi malum omne vincamus.

Hæc ita commemorans beniuola Imperatoris voluntas, com-
 mēdabat se precibus fratrum, & sic dimisit eos ire in pace. Egressus
 autem de palatio cum socijs Pater Ægil per Mogontiam fecit i-
 ter, qui cum peruenisset ad urbem, susceptus est honorificè ab Hei-
 stolfo eiusdem vrbs Archiepiscopo; & facta oratione, confederūt.
 Postea verò Præsul ciuitatis sic prior incipiēs ait. Nos, Pater, in pri-
 mis laudemus domnum Deum nostrum, & gratias illi vberes aga-
 mus, qui nos sua benignitate conduxit in vnum; ac mutua conlocu-
 tione iucundos esse, concessit. De cetero quoq.; Pater, dilectam fa-
 miliaritatem tuam cōmonere curabo, vt in hoc suscepto regimine,
 vitam tuam atq; doctrinam ita componas, vt tibi atq; omnibus, qui
 tuo subdūtur imperio, ad æternam proficiat sanitatem. Talē te filijs
 tuis patrem exhibere contende, qualem tibi & fratribus tuis tecum
 paulo ante fieri postulabas; cuius petitionis & optionis exemplar à
 vobis hoc modo dictatum, ac scriptum Karolo præsignabatur Au-

*Facultates
 Monasterij
 non erogan-
 da propin-
 quis & non
 pauperi-
 bus.
 Rom. 1.
 S. Benedicti
 regula mi-
 rō ab imp.
 iterum
 laudatur.*

*Adulato-
 res suades
 fugiendos.*

** non*

*Ægil à Pa-
 latio reuer-
 sus Mogun-
 tia excipi-
 tur ab Hei-
 stolfo Ar-
 chiepiscopo.
 Heistolfo ad
 Ægilem
 paranesis.*

*Suppliciu li.
delli exen-
plar à Mo-
nachis
Fulid M.
Carolo ob-
lati.
Abbatu
boni dotes.*

gusto. Hoc igitur clemētissime Imperator, q; maximè nobis neces-
sarium esse iudicauimus, præ omnibus optabamus: id est vnitatē &
concordiam cum Abbate nostro habere, sicut cum anterioribus
nostris Abbatibus habuimus: & misericordiam, & familiaritatem,
pietatem & modestiam in illo sentire; &, vt etiam benignus in-
firmis, propitius delinquentibus, affabilis fratribus, mœstorū con-
solator, laborantium adiutor, beniuolorū auxiliator, benè certan-
tiū hortator, lassorū refocillator, cedentiū sustentator, cadentiū re-
staurator, Omnes fratres amaret, nullū odiret, & nullū zeli velliuo-
ris dolo persequeretur: fieretq; non turbulētus vultu, nō anxius ani-
mo, non nimius in iudicio, nō obstinatus in cōsilio; sed hilaris facie,
lætus mente, discretus in opere, consentiens in vtilitate; & quando
aliquis de fratribus præoccupatus fuerit in aliquo delicto, non sta-
tim tyrannica vindicta illū excruciet; sed misericordi disciplina
corrigeret festinaret; conuersumq; clemēter susciperet, nec praua
suspensione denuo illū fatigaret, neq; perpetuo odio exterminaret.
Quid enim, Pater alti⁹, vel manifesti⁹ de huiusmodi psona poterit
explicari? en igitur, clarū est, qualē tibi patrem prius fieri voluisti,
talis esto nūc fratribus tuis; & habebis laudem ex Deo & hominib⁹
bonæ voluntatis. Cumq; autem hæc & alia moneret, pcepit mini-
stris, vt refectionē dignius, ppter hospites more solito præpararēt;
ipse verò laudes Deo interea referēdas ad Ecclesiam repedabat. Po-
stea quoq; Abbatē cum suo comitatu, honorificè suscepit in domū;
& mensa reposita, cum gratiarū actione sumpserunt pariter cibū.
Lectio planè legebatur ad mensam secundū dispositionem Sacer-
dotis; vt cibo scilicet corporali cibus subueniret spiritualis; qua ni-
mirum finita, orta est inter eos conlocutio spiritualis; & vtilitas
Ecclesiarum Dei multifaria narratione disputabatur apud eos.
Erat enim vterque lätus in Deo; gaudebat quidem Speculator, *
quod Christum suscipere meruisset in hospite; Pater vero lätaba-
tur, quod in ministro Christi vera Christi susceptio claruisset.
Postquam verò se diuersis vtilitatibus mutuo roborasēt, petita li-
centiâ Pater Æigil à Pontifice benedictus, pfectus est Fuldam: quo
nimirum venienti obuiam ei fuerunt Monachi sui: qui cum ho-
nore condigno suscipientes, ad orationem duxerunt. Expleta
namque oratione, in Oratorio prostrati solo, salutauerunt Abba-
tem; quibus clementer, & humiliter resalutatis, osculabatur eos
pacificè, cantans pariter cum illis more Patrum, canticum Dauid
hoc modo. *Ecce quam bonum & iucundum habitare fratres in vnum.*
Et facta est lätitia magna, in Ecclesia ibidem in nomine Domini
congregata. Non multo igitur posthæc temporis interuallo cœ-
pit

*Huistolfi
Archiepif.
hospitali-
tas.*

*Lectio su-
per mensa
Huistolfi
Collocutio
pna.
Archiep:*

*Benedictio
Episcopalia*

*Gratulatio
Monacho-
rum in re-
ditu Æigil-
ia.
Reuerentia
& osculi
ritus.
2sal 132.*

pit hic venerabilis vir, magno Dei cultus amore Ecclesiæ mundare loca; pauimenta refundi constituit; altaria nihilominus locis congruis fieri demandauit in summo lapidibus cooperta politis. In eadē verò Ecclesia duas cryptas magnifico opere conlocauit; vnā quæ respicit Solis ortum; alterā, quæ Solis occasū intendit. Cumq; hæc, & alia multa diuersarum specierum ornamenta in templo Dei collocasset, accepto fratrum consilio, misit epistolam ad Heistolfum Archiepiscopum, vt dignaretur venire ad dedicandam Ecclesiā in laudem Dei Omnipotentis constructā, quatenus p hæc piæ operationis officia, vtriusq; à Deo merces maneret in futuro, ac benigna memoria sanctæ orationis apud hoēs frequentaretur in mundo. Venit igitur Archiepiscopus iuxta petitionem Abbatis tempore sibi condito. Venerunt nihilominus alij quam plurimi Episcopi, Abbates, Presbyteri, Comites, ab Abbate Monasterij honorificè inuitati. Insuper etiam, fama vocāte, vulgus ordinis inferioris ad templi huius dedicationem, è diuerso veniens, cōfluxit in vnum. Interea quoq; venerat alma dies dedicationis inlustrata Solis perpetui luce corusca. Processit Pontifex cum omni ornatu Ecclesiæ, & dedicauit templum in Monasterio Fuldæ constructum in honorem sancti Saluatoris, Dei videlicet & Domni nostri Iesu Christi. Et translātū est corpus Martyris Christi Bonifacij in locū, quem præparauerat ei Pater Ægil, vnā cum fratribus suis, sicut in sequenti libro manifestissimè continetur. In dedicatione verò templi, populus Dei decantabat Deo laudem; & in ore eorum dulcis resonabat sonus. Et erat iucunditas magna in Ecclesia Dei, in eius nomine congregata. Cumque igitur opus Dei perficeretur, Præsul inuitabatur ad mensam, vt refectus cibo spiritali, propter infirmitatem corporis reficeretur & carnali. Erat enim ibi ad mensam recitata lectio legis Dei; & interdum intermixta quæstio lectionis; quā sanè perlectā, oriebatur inter eos, sicut erant graues animoque insignes, confabulatio spiritalis; & diuersæ utilitates Ecclesiarum Dei multipliciter apud eos agebantur. Post refectio- nem verò surgentes à mensa dixerunt versum; atque hinc vespertinis laudibus celebratis, & completorio finito, somno capti quieuerunt: Altera quoq; die, duas Ecclesiæ cryptas Humber- tus Corepiscopus iussu Archiepiscopi sui Heistolli cōsecrauit, atq; omne opus ipsius diei, diuina sibi auctoritate commissa cum summa reuerentia timoris Dei reuerenter expleuit. Cuius nimirum dedicationis diem, tempus, numerum, & annum, simul etiam & Sanctorum nomina, quorum reliquæ ibidem plantatæ sunt, discipulinabiliter litteris inserēdo, Hrabanus Magister memorię comē- dauit.

*Ecclesia
fabricans
Ægil or-
ditur
Crypta dua*

*Heistolfus
Archiepif.
inuitatur
ad basilicā
dedicandā.*

*Heistolfus
et
aliorum
Episcoporum
et
Abbatū
et
c. aduen-
tus.*

*Dedicatio-
nis adpa-
ratus et
ritus.
S. Bonifacij
translatio.*

*Mensis, le-
ctio, inter-
locutio.*

*Humber-
tus Corepi-
scop dedi-
cat cryptas
Dedicatio-
nis memo-
ria à Hra-
banoliteris
mandata.
Consule
Ansig.
Fuld. lib. 2.
c. 3.*

dauit. Hac igitur sancta & salutifera solemnitate peractâ, reuersus est Pontifex, & omnis populus gaudens in tabernacula sua. Pater namque Monasterij dehinc sedulus, addiscens communis vitæ gaudia, cum consilio & fratrum consensu, Ecclesiam paruam ædificauit rotundam, vbi defuncta corpora fratrum sepultura tradita requiescunt, quam Cimiterium vocant, quod græce dicitur Κοιμητήριον, latinè verò dormitorium interpretatur. Cuius etiam ædificij structura subtus terram, vbi peruium circuit antrum ab vna columna lapidea in medio posita, arcubus hinc & inde in eandem compaginatis, valenter exurgit: suprâ verò octonis subrigitur columnis; atque in summitate operis lapide concluditur vno. Hoc siquidem ædificium, Pater iste venerandus ac supra commemoratus Magister cum socijs, nescio quid magni fingentes, diuino Magisterio docti, quod tamen ipse, salua fide, Christi & Ecclesiæ, puto præsignari posse figuram. Paulus namque Apostolus, qui & ipse vaselectionis a Domino appellatur, de Ecclesia Christi ex lapidibus viuis hoc est sanctis hominibus compaginata, quod sit habitaculum Dei, suis auditoribus manifestè pronūtians, ait. *Templum enim Dei sanctum est quod estis vos.* cuius tecturæ Princeps & conditor est Christus Iesus, fundamentum scilicet columnaque manens, semper immobilis perpetuæ maiestatis virtute; in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. Quid verò significet hoc, quod in summo vno lapide istius ædificij perfectio consummatur, idem doctor insinuat; qui nos intenta mente docet orare, *ut ille, qui capit in nobis opus bonum perficiat usque in diem Christi Iesu,* quatenus cuncta operatio nostra a Deo temper incipiat & per eum capta finiatur. Octo igitur columnę in hoc templo domni stantes octo beatitudinibus, quas ipse Dominus in Evangelio comprehendit, conuenienter coaptantur; vt quique quater binahæc dicta Iesu complentes, in hac Ecclesia Christi sustentacula mereantur haberi. Circulus verò Ecclesiæ, qui nullo fine terminatur, interius habens compendia vitæ, id est diuina Sacramenta, regnum perpetuæ maiestatis, & spem vitæ æternæ, ac præmia mansura, quibus iusti merito coronantur in æuum, non incongruè significare videtur. Hoc igitur templum, quod iste vir venerandus cum magno pietatis amore construxit, Heistolfus Mongontiacensis Ecclesiæ Præsul Thuringeæ rura transiens, dedicauit in honorem Domini nostri Iesu Christi & sancti Michaelis Archangeli Christi, & reliquorum. Cuius dedicationis nihilominus diem, numerum, tempus, & annum, pariterque Sanctorum nomina, quorum reliquiæ ibidem conditæ sunt, idem Magister qui suprâ, versibus,

*Templi rotundi iam
S. Michaelis & Cæmeterij
structura.
Forma templi
symbolica.*

*Symboli
interpretatio.*

*1 Cor c. 3.
Columna fundamentalis.*

Vno pro tecto lapide.

Philip. c. 2.

Octo columna.

Circulus.

*Heistolfus
dedicat hoc Cæmeterij templum.
Thuringeæ rura obiit,
anno 822.
Antiq.
Feld. lib. 2.
cap. 5.*

bus, & prosa eleganter expressit, sicut sequens volumen diligenter legentibus, satis euidenter ostendit.

Postquam verò hæc, quæ ad cultum diuini operis pertinebant, hoc modo peragebantur, hic idem venerandus vir, licet iam senio morboque tricatus lassasset: tamen claustrum Monasterij ex nouo construere cogitauit. Vocantur ad consilium Fratres. Quæsitum est in quo loco edificatio claustrum cõgruentius potuisset aptari, quidam dederunt consilium, contra partem meridianã Basilicæ, iuxta morem prioris quidam autem, Romano more contra plagam Occidentalem, satius poni confirmant, propter vicinitatẽ Martyris, qui in ea basilicæ parte quiescit: quorum consilio ad sensum præbuere priores: concordabat nihilominus & reliqua pars fratrum. Quibus verò ita in vnum coadunatis, tendebatur statim mensura laboris; effossaq; terrã, operis magistri consequenter fundamenta ponebant. Erat enim in hoc opere & non solum in hoc, verum etiam in omnibus vtilitatibus Monasterij par cura, voluntas, ac studium fratribus & Abbati. Audiebat enim libenter consilium fratrum, & eorum conlocutionibus sæpissimè fruebatur. Sciebat enim scriptum. *Omnia fac cum consilio.* atque ideo, non se sublimiorẽ nec prudentiorem ceteris æstimabat; neq; etiam inani tumore tractabat, se consolatione alterius non egere: attamẽ, si quandoq; minus prudens, in aliquibus errabat, hoc magis aliorum minus prudentium introductione, quam propria inuentione concepit. Diligebat ergo fratres suos, sicut sancta regula docet; & maximè illos, quos in Dei seruitio atq; diuina lectione studiosos esse cognouit. Inter quos sanè me ipsum quamuis indignum, & vltimum seruorum Dei seruum, tamen pio Patris affectu in suam familiaritatẽ & gaudium introire concessit. Disputationem quoq; sæpius cum Hrabanõ magistro qui ei erat speciali familiaritate connexus, excipit. Et frequenter in disputando, ad hoc solummodo nos cum ipso in eius præsentia cõcitauit, vt secundũ sententiã Salomonis, *audiens sapiens sapientior efficeretur.* Omni quoque industria & sagacitate laborabat, vt gregem sibi commissum, diuinã opitulante gratiã, in Dei seruitio custodiret. Nullum zeli vel liuoris dolo persequebatur; nec quemquam praua suspitione fatigabat; neq; perpetuo exterminabat odio. Fuit quippe in diebus eius fratribus pax, cor vnũ, & anima vna in Deo; nec erat qui perturbaret Monasteriũ in tam delectabili concordia roboratũ. Obedientiã bonum non solum Abbati, sed & sibi inuicẽ cum summa reuerentiã exhibere gaudebãt, scientes se p hanc obedientiã viã ituros ad Deũ. A deo enim hic venerabilis vir spes & alacer in hoc suscepto regimine, vsq; ad finẽ vitæ suæ pdurabat, vt nũ-

Monasterium ex-
fructu in-
cipit Agil.
Locus ex-
quiritur.

Vnanimis
Abbas Agil
& congregatio.

Prover. 13.

Agil in
tutes pra-
claræ.

Dilexit
fratres &
in ijs cari-
didum.

Hrabanõ
familiaris
quo cum
disseribat.
Proverb. 1.

Sub Agile
felix Mo-
nasterij
status.

Obedien-
tia mutua

quam illi Congregatio, nec ille Congregationi monachorum vllā molestiam perturbationis videretur inferre. Quod ideo mirum nō est, quia vt supra dictum est, *erat eis cor vnū & anima vna* in Deo. Hic quoq; , sicut semper facere consueuerat, cum consilio & consensu fratrum suorum, constituit atq; decreuit, vt Fratres, qui extra monasterium ministeria prauiderenoscuntur, fratribus infra monasterium commanentibus per singulas anni septimanas iuxta ordinationem Præpositi vel Decanorū in cibo & potu, atq; alijs quibuslibet commodis, monastica vitæ congruentibus, super indictam sibi annonam ad honestam consolationem, non coacti, sed vt eos sumptus permitteret, spontanea voluntate seruirent; ita tamen vt ipse primo omnium huius seruitutis initium, in die Natalis Domini ad exemplum ceteris cum gaudio suscepisset. Hæc ideo fratribus sanè extra manentibus cōmisit instituta, vt per hæc caritatis officia mercedem consequerentur à Deo, & à præcepto regulæ, quæ iubet, *vt fratres sibi inuicem seruiant*; longè positi non discreparent.

Simili namq; consilio atq; deuotione, idem bonæ voluntatis vir, anniuersariā Styrmes primi Abbatis & Fundatoris monasterij Fuldæ; & memoriam omnium fratrum nostrorū de hac luce defunctorum, in natale sancti Ignatij martyris Christi, qui paulo inferius ab hac anniuersaria numeratus, propter intercessionem tati patroni, in missarum celebratione, psalmodijs, & oratione sancta, celebrare sanciuit. Huius rei siquidem constitutio, dum cunctæ Cōgregationi perlecta esset, ac deinde si placeret interrogatum fuisset, respondebatur ab omnibus, Placet. Sed, ne cui fortasse hæc celebratio superstitiosa, & cassa esse videatur, legat Conlocutiones sanctorū Patrum; & ibi repperiet huius Festiuitatis exemplum. Eadem verò die, ob reuerentiam tantæ sollemnitatis secundum congruentiam monastica vitæ ad victum fraternum cultius quid solito iucundiusque fieri demandauit. Lectionem quoq; libri illius; quem de vita supra dicti Abbatis; & origine monasterij nuperrimè nominati, Christi gratia largiente, composuit, Fratribus ad mensam recitare præcepit; quatenus in eadem mirabilia diuinæ operationis audientes, gratias diuinæ maiestati referre studerent, & omnis iucunditas ipsius festiuitatis, in eius laudem resonaret.

Inter alia vero pietatis opera, hoc misericordiæ bonum probabiliter egisse laudatur. quod antecessorem suum, quem quōdam cum socijs quasi persecutorem fugiendo vitabat, cum esset causa illius inquietudinis ab Imperatore in exilium missus, vna cum fratrū suorū petitione de exilio liberauit; quorum fidem atq; misericordiam adeò mirabatur Augustus, vt diceret eos, iuxta præceptū veritatis,

pro

*Aliuicentio-
vium cura.*

*Decani
Fulda plu-
res. Prapo-
situs vnus
in Congre-
gatione
maiore. vt
supra.
Aegil
præs.*

*Anniuer-
sarium B.
Styrmis
instituit.
Aniq
Fuld lib 3.
c. 7. & lib.
4.
Rogatio lo-
gu mona-
stica.*

*Cassian.
Collat. 9.
cap. 1.
Lautior &
prolixior a-
liquando
tractatio
Spirita
priscū.
Aegil vi-
tam S.
Styrmis
ab se con-
scriptam
legi præci-
pit super
mensa.
Aegilis
amnesia
& oblitio
iniuriarū
Decessoris
Rargarq.*

pro persecutoribus suis veraciter exorasse. Hinc igitur, Frater Modeste, secundum Apostoli commonitionem, humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore tribulationis; omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum; quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens, circuit quarens, quem deuoret, cuius nequissima voluntati vos resistere concedat auxilium Dei, sine quo nihil potest humana fragilitas boni. Non enim lectori supradictæ inquietudinis tam crebra mentio, calumnia videatur, dum Petro principi Apostolorum nihil obesse dinoscitur culpa trinae negationis, sæpius in Ecclesia recitata, quam diuina visitatione compunctus, amarissimis lacrymis aboleuit. Quod ideo illi euenire non dubium est, ut sciret se confidentiam non habere in homine, sed in eo, de quo Psalmista dicebat, Bonum est sperare in Domino quam sperare in principibus; & ut in sua disceret culpa, qualiter postmodum in regimine positus, alijs misereri debuisset. Paulus quoque Apostolus in membris Christi, Christi extitit persecutor; & qui quondam fuerat magister erroris, diuina voce correptus, factus est discipulus veritatis. Loth igitur vxor, cum incendia fugeret Sodomorum, versa est in statuam salis, ad condimentum scilicet fidelium; quia punitio rei, eruditio est iusti. Sed & arbori siquidem infructuosa, plerumque stercora circumfusa, prodesse noscuntur, hoc homini, videlicet circa mandata Dei negligenter agenti cōmemoratio peccatorum suorum ad æternam plerumque proficit sanitatem; dum per hoc, diuina miseratione compunctus reuiuiscit, & producit ex se bonorum operum fructus, in odorem suauissimum Domino Deo. Hæc namq; ideo testimonia diuinæ lectionis in hoc libro, Frater Modeste, notauimus, ut non sit spes sibi quisq; sed ponat in Deo spem suam; & qui se existimet stare, videat ne cadat; & qui lapsus per superbiam cadat, diuina lectione correptus, studeat cum Dei auxilio resurgere per humilitatem; & ut omnis peccator in Ecclesia constitutus, cum fide recta per humilem confessionem veramque pœnitentiam, à Deo veniam speret.

Cum autem, ut supra commemorauimus, ædificium claustrum iam ex parte in altum crescendo profecisset, idem venerabilis Pater correptus morbo cepit acriter infirmari; qui, cum dehinc mortis suæ tempus cerneret imminere, rogabat se orationis gratia ducere in cimiterium, cuius supra fecimus mentionem. Postea namq; accepto sarcophago designauit locum sepulchri ipsius in orientali parte cimiterij; & ut valuit, pro infirmitate ipse primus terram percutiens fodit. Sarcophagum verò in locum monumenti aptauit, in quo se post obitum eius condere, humili supplicatione, poposcit. Inde igitur,

CUM

1. Pet. 5.

Excusatio
super actum

Rogarij
reperitur.

Iusti ca-
dunt, ut

lapsis ex
suo casu

consulans.

Petrus

Psalm. 117.

Paulus.

Vxor Loth.

1. Corinthe
c. 10.

Agria
morbo.

Secessus in
Camece-

rium, sibi

designat se-

bi sepul-

chri locum.

*Gaudet
moriturus
fratrum
conspectu
& oratio-
ne.*

*Confessio-
nis secreta
& sus.*

*Orans
Ægilmor-
vium.*

*Exequia
Ægilmor-
vium.*

cum esset reductus in domum, decidit desperatus in lectum; & cognouit, quia moriturus. Quod, cum audissent fratres, venerunt, visitare eum, atque pro exitu animæ illius preces fundere Deo; quibus conspectis, gratulabatur in aduentu eorum; & in oratione ipsorum delectabatur anima eius. Interea namq; rogabatur à fratribus, quo purior de hoc mundo migrasset; quãuis occulta confessione, & digna pœnitentia purgaretur, vt si quem læderet, veniam postularet; vel si à quoquam læsus fuisset, simpliciter remissionis indulgentiam daret. Commonitionem itaque fratrum libenter audiens, ait, si quem, inquit, læsi, humili supplicatione veniam rogo; & si à quoquam læsus fuisssem, *dimiteat illi dicitur*; & ego, veraciter illi, ex intimo corde, dimitto. Cumque enim hæc verba iam moriturus expleisset, commendabat se Deo & precibus fratrum suorum; atq; in lectum corpore congregato, spiritum exalauit. Quo viso perterriti fratres, & iam tunc in angustia positi; Patris interitum suspirabant; scientes, qualem habuerant Patrem, & nescientes qualem accepturi fuissent. Nemo enim, Frater Modeste, cognoscere potest, nisi ille solus, qui hoc experimento cognouit, qualis plerumq; filijs miseria est, quod eis legitimus Pater aufertur, & vitricius consequenter infertur; propria mater occumbit, & nouerca succedit; quod aperte manifestabant illæ duæ mulieres circa infantem viuum litigantes in iudicio Salomonis regis Hierusalem. Fratres verò, posthæc, secundum consuetudinem Patrum tulerunt corpus cari senioris; & cantantes, atq; orantes, in Ecclesiam deferebant; & ibi, oratione completa, leuauerunt corpus eius, & sepelierunt in sepulchro, quod ipse sibi parauerat viuens, fidem habens resurgendi in die aduentus Domini nostri IESU CHRISTI, cui gloria & potestas in æternum.

Amen.

LIBER II. CANDIDI

DE VITA ÆGILI,
VERSIBUS EXPLICATA.

Candidus Fratri suo Modesto.

*OC carmen cecinit Candidus, ecce,
Fratri quippe suo spontè Modesto,
Lecti commemorans inclita facta*

*Patris, hic abitum * hincque venustum.
Quapropter rogat hic quoque glebo *
Promptosque & resides quosque legentes
Formicæ ut tenuem farris aceruum
Huius non temere dente peroso
Multum dilacerent, sed magis orat
Summisso capite, & pectore prono,
Ut frater socio hunc ritè relegat *
Ursisque alitibusque abdicat atris.*

** gloss.
transitum.
* arator.*

** commem-
dat.*

Explicit præfatio Candidi ad Modestum, qui proprio nomine
Bruun, & Reccheo nuncupatur.

INCIPIUNT CAPITVLA.

*Candidi
nomen
Bruun Mo-
desti Rec-
cheo.*

- I. Ducitur puer Ægil ad Monasterium Fuldam.
- II. Præsetatur Styrmæ Abbati, & defertur ad scholā.
- III. Fit Monachus, & ordinatur Presbyter.
- IV. Catalogus Abbatum, Monasterij supra dicti.
- V. Metaphoram inducit Poëta.
- VI. Regia cura circa fratres Fuldenses.

M m m m

VII. Le-

- VII. Legatio fratrum ad Imperatorem directa.
 VIII. Responsio Imperatoris fratribus aperitur.
 IX. Increpatio Poëtæ, & hortatio eiusdem.
 X. Datur licentia conspirandi super Abbatis electione; & consilium Seniorum & Abbatis electio.
 XI. Excusatio eiusdem, & obiectio fratrum & consensus senis. *
- * Aegilio.*
 XII. Itur ad Regem super Abbatis confirmatione.
 XIII. Confirmatio Regis, & instructio eiusdem.
 XIV. Reuertitur per Mogontiam Pater Aegil, & suscipitur veniens Fuldam à fratribus proprijs.
 XV. Infecta basilicæ opera peraguntur.
 XVI. Inuitatur Pontifex ad dedicandam Ecclesiam.
- * pro transfertur.*
 XVII. Dedicatur Ecclesia; & translatur * corpus Martyris Christi Bonifacij.
- .I. Modestis:
 & Candidis:*
 XVIII. Supplicatio pictoris * & Poëtæ.
 XIX. De crastina dedicatione, & reliqua.
 XX. Commemoratio Hrabani Magistri, & operis eius.
 XXI. De ædificatione basilicæ rotundæ; & de significatione eiusdem structuræ.
 XXII. De claustris structura, & infirmitate Abbatis.
 XXIII. De eiusdem Ecclesiæ dedicatione.
 XXIV. De obitu, & sepultura, & epitaphio ipsius.

INCIPIT CANDIDI PRESBYTERI DE VITA ÆGILI ABBATIS MONASTERII FULDÆ LIBER.

Candidus ad Modestum.

*X*quo me pater ille senex fastigia vita
 Ægil Bangolfi quondam labentibus annis
 Communisque patris olim memorabile nomen
 Litterulis mandare iubet, post iussa beati
 Vota viri, moresque graues, animumque virilem
 Ex tunc non piguit nec nunc meminisse piget me.
 Hinc iuuat, o frater, quo non prastantior alter,
 Huius namque senis famosi culmina vita
 Quae iuuenis iam, postq; senex, celeberrima vidi,
 Rebus in eximiis quaque interdum auribus hausi
 Relligiosorum ex dictis pia facta virorum,
 In cumulum congesta tibi sacrare Modesto.

Ducitur puer Ægil ad monasterium Fuldam.

Hic iuuenis Norica quondam regione serena
 Nobilis exoritur, illic haud multa moratus
 Tempora progenies patriis euectus ab oris
 Ducitur in siluam fagi de nomine dictam
 Buchoniam; vnde isorvus serpens vbi labitur amnis
 Fulda, vnde iste locus vbi nunc ingentia cernis
 Mœnia, prima olim nomen ab origine sumpsit.
 Ventum est interea varia per compita longè
 Ad sanctum lectumq; locum, templumq; dicatum,
 Martyr vbi, pro laude Dei Bonifacius almus

*Qui pro lege Dei duro succumbere Marti
Quondam non timuit, digno veneratur honore.*

Præsentatur Styrmæ Abbati, & defertur ad
scholam.

Proditur hic puer ventus, pro postibus adstans
Ægil, forte viro qui tunc ditio regebat
Canobium Fuldense humilis sub manibus huius.
Quem mox blandiloquo Styrmæ cum murmure visum
Suscepit, lassiq; suis complectitur vlnis,
Ac iuueni consanguineo dat basi pastor.
Talibus auspiciis primævis miles ab annis
Christi capit; ab hinc qui sit post exitus, atq;
Qui sibi iam fuerit iuuenili in pectore sensus,
Quæq; viro succrescenti constantia mentis,
Si mihi vita comes fuerit, si spiritus intus
Corpus alit, lingua & solitum si munus habebit,
Progressusq; dabit summa ac veneranda secundos
Maestas, eadem paucis superare Camenis,
Incipiam. Abbatis post hæc subductus ab æde
Hic puer in verbis scholæ defertur ad arcem,
Lex æterna Dei semper, qua munere Christi
Discitur à pueris, seniorumque ore docetur.
Nec mora continuo cepit elementa parare.
Utque apis esuriens primo cum tempore veris
Enitens paribus volitat per gramina pennis,
Campigenosque sibi certat decerpere flores,
Altius inde volans, glaucas stridentibus alis
Nunc salices, nunc namque pyrum platanumque nitentem
Floribus ore legit, tiliam feruore recenti hinc
Mellis suam sat agit cæco sub condere tecto.
Haud secus hic iuuenis librorum carminis primum
Corticibus veluti rasis quis pascitur acris
Darec vi quoque non propria, sed munere Christi
Proficiens ætate simul sensuque sagaci,
Pasci promeruit umbrati nectaris haustu.

Fit monachus & ordinatur Presbyter.

Hinc etiam monachis iam tunc Fuldensibus hærens,
Moribus, atque habitu vitæ celestis amore

*Succensus, eum consilio fratrumque Patrisque
 Iungitur, ac nitidis Christi succingitur armis,
 Signifer intrepidus Christi tutamine fretus.
 Fit comes interea Patris fidusque minister
 Prospere cuncta gerens; supplex oracula cuius
 Sapius una cum senibus spariatur ad alta;
 Sape etiam ante omnes, multa exspectante caterua
 Iussus iura dabat, iterumque infanda vetabat,
 Ac magna ingenij quæque discreuerat arte,
 Tempore non alio, meritis & dogmate clarus,
 Felix patre satus quondam, felicibus annis.
 Ægil hoc sortitus erat baptisate nomen.
 Fungi promeruit ab Lullo Prasule sacro
 Presbyter infestis mundi direptus ab undis.*

Catalogus Abbatum monasterij supra dicti.

Contigit interea senio morboque peresum
 Styrmen, qui fuerat primus fundator & Abbas
 Canobij Fuldenfis, ab hac quoque luce migrasse,
 Credimus, in lucem semper sine fine manentem.
 Cuius post obitum concordi voce boantum
 Bangolf eligitur, larga Germanica proles
 Rite Pater præcessoris porrectus ab ore.

Metaphoram inducit poëta.

Hoc nam cessante successit monoceros qui
 Forte gregem sibi commissum, res facta refertur,
 Nescio qua fronte, stimulis agitabat ineptis,
 Donec vi nimia pastum fontesque fluentes
 Dulciana namque loca & stabula alta coactus
 Deserit, atque fuga regnis decessit auitis.
 Quid maiora sequar * thomi, dum pondus in istis
 Si quis ab ore velit peragrans hac cuncta referre.
 Congeritur quodam instinctu grex omnis ab vno
 Lanigero, circumspectè collectus in vnum &
 Spem sibi direptam saltim viresque recepit,
 Atque iterum in solitum repedauit concite pastum.

*Thomi.

Regia cura circa fratres Fuldenses.

Hinc quoque, sublato siluestri monocerote,
 Inprouisa citò surrexit regia cura
 Hluduici, qui semper erat melioris amator
 Vitæ; qui monachos casto dilexit amore.

* *sospitem.* Quem Deus omnipotens * *sospem* de sede paterna
 Conlocat; & regnum lucis sedemque beatam.

Aaron & Adalfridus Galli monachi instaurant Germanica Monasteria. Misit ab occiduo hic monachos qui maxime nostros
 Quin & finitimos fratres, hincque inde cubantes
 Mores & studia, & leges, & dogmata patrum,
 Incepta incipere, & lapsa renouare monerent.

Legatio fratrum ad Imperatorem directa.

Subdimur interea, duro custode remoto,
 Scilicet extremis v, que dum frater Adalfrid,
 Vnus ab occiduis nostris comitatus ad alta,
 Fratribus eximij subiens oracula Regis,
 Frustrataque loco, & diro spoliata magistro
 Fulda patre pio rursus vestirier orat.

* *Hludwic. Imp.* Cui pia * *progenies* contra sic ore locutus:
 Vade age, consiliumque voca, fratresque saluta;
 Et quemcumque velint iuste riteque repertum
 Expetito patrem, ex nobis, concede labori.
 Dixerat, & latum clarâ dimisit ab aula.
 Ille ubi percepit Regis responsa petentis,
 Atque hac ipsa suo voluens sub pectore versat,
 Hortatur socios creber, iubet esse paratos,
 Cogit inire viam, & celerem per opaca locorum
 Concite ferre gradum, per terras, gramina, lymphas,
 Per montes, vallesque simul, per densa ferarum
 Lustra, lupus horrendum vlulans ubi deuius ore
 Sanguineo, sepe insidias sub corde volutat.
 Nec mora cumque dies noctis superauerat umbras
 Titanisque rubens orbi lux alta refulsit,
 Statim cum sociis missus de Rege remissus,
 Ardua certatim pariter ad mania tendit

Fulda, parta quidem secum bona dona reportans.
 Interea latos volitat pennata per agros,
 Cænobij Fuldenfis ouans adlabitur aures
 Fratrum fama, boni, cursum rumoribus aptis,
 Forte virum ostentat, absque discrimine sospem
 Confectum, lauique monet nil mente vereri.
 Hac adhuc memorans lictor de Rege venusto
 Missus adit, nostrique simul cum Principe fratres
 Odilho Reccheo & senior iam functus uterque
 Presbyter & Monachus, animo latique minores
 Iussi tecta petunt, neque enim post tempora multa
 Fratribus accitis, Regis ita nuntius orsus.

Odilho
 Reccheo
 inter le-
 gatos.

Responsio Imperatoris fratribus aperitur.

H Luduicus Rex pacificus Casar que serenus
 Vobis iam propria mandauit voce salutem.
 Et quemcumque cupit vestra concordia concors
 Rite patrem iustè que simul dignè que repertum
 Læsis luminibus vestro concessit amori.
 Dixit & introrsus oris spiramina sepsit.
 Nulla mora in medio supplex in rebus egenis
 Fratrum congeries responsa ante ora ferentis
 Corpore conlapsò genibus procumbit humi mox,
 Grates persoluens dignas, hac munera danti.

Increpatio Poëtæ & exhortatio eiusdem.

Quis tibi tum fraterna cohors in pectore sensus?
 Imo talia voluenti quæ mente voluntas,
 Quasue tremens cieras concreto corpore voces?
 Nonne via simplex fratrum se flectit in ambas
 Discolor atque subintravit discordia pone
 Turbataque ruit simpla concordia retro.
 Talia si subeas ultra O sociabilis ordo
 Concilia, tenui liceat te voce monere.
 Parce metu, solique Deo confidere discere,
 Postè Deo placita si scis; si postcere nescis
 Aut tibi si desit veri sapientia verbi

Atma

*Alma altaque Fide regnantem cernuus ora
Qui bona cuncta dabit, & nulli probra rependit.*

Datur licentia aspirandi super Abbatis electione &
consilium Seniorum, & Abbatis
electio.

Larga quidem super hoc concessa est copia fandi
Fratribus, inq; vicem dehinc respirare potestas.
Fit subito fratrum passim concursus in unum;
Longis porticibus, claustris confessio longa
Cernitur hinc vario varia sermone leuata.
Concite prorupit in medium res dissona circum
Fusa rotas, acuens varijs rumoribus * iras
Infausta genitrice sata discordia proles.
An id quae an sileam, vulgi sententia fatur
Quod quis flammigero valide contactus ab igne
Ignem flammigero pauitanti mente veretur.
Hicce patrem petit hunc, illum namque ille reposcit
Quem pars una cupit, refugit pars altera, longè
Compellare senem iuuenis, audetque virum vir
Vocibus infestis duroque laceffere verbo.
Nec iam quis proprium furtim testatur amorem:
Curritur ad solita saltim solatia votis.
Omnibus in commune Deo prex * alta refertur.
Supplicat obnixè ostendi fraterna voluntas,
Dextera quid super hoc statuatur manus Omnipotentis.
Perspice nunc precor, O confidentissime frater,
Ipse Deus Rex perspicui possessor Olympi
Fidis quam facile miserans in rebus egenis
Consulit Omnipotens; discors & futtilis amens
Ast haresis refugit, subito bipotentibus intrat
Lata quidem comitata Fide Concordia portis.
At verò interea quatitur densissime signum,
Quo moniti fortasse animis non viribus aquis,
Ordine permixto fratres glomerantur in unum,
Exin more quidem solito fit lectio versus;
Inde sequens tandem extemplo prece ritè peracta
Erupt in vocem grauitè pars ardua fratrum,
Ac salubri dehinc consilio, sic ore ferebat.

Congreg.
tionis Fuld.
frequentia.

* gloss allo.
curtionibus.

* à prece.

Signum.
quod nobis
Campana.

Nos O fida manus vario turbante tumultu
 Sape sub aduerso partim sudaſſe labore
 Contigit in commune tamen discrimina morbi
 Mixtim nos toleraſſe mali contingeret adhuc,
 Celsi fulminea ſubito ni dextera Patris
 De ſuper adueniens noſtri miſereſceret ultro.
 Sed quia nos voluit magni regnator Olympi
 Hac iterum loca præcipere, non linquere; noſque
 Rurſus in antiquam noſtra conducere formam
 Vita, nunc anima, totis nunc viribus eſto
 Quiſque ſua vitæque memor; præſumite Patrem
 Fratres qui valeat, ſupplex licet ore recuſet
 Non hunc, qui cupit atque nequit, licet ore repoſcat.
 Moribus inſignis pariter cum dogmate ſacro ac
 Mente pia dignè tantam præcedere turbam.
 Hac memorans circumſpectè pars ardua Patrum
 Extuderat ea dein repetens quoque cetera prona
 Contulit inque vicem ſpiſſo ſermone reformat.
 Haud mora continuo concordi mente vetuſtus
 Poſcitur in Patrem Noricâ regione ſerena
 Nobilis adueniens olim & paruiſſima proles
 Æigil, tuncque grauis veterum ſcrutator aſorum.
 Quouè reluctanti, ſedato pectore pauca
 Fraternali ante quidem nobiſcum fœdus iniſſe
 Te meminiffe decet, ſocium miſerere tuorum, &
 Si quid habes virtutis, ait Concordia fratrum,
 Corporis atque anima precibus neuſubtrahere noſtris.

Excusatio eiſdem, & obiectio fratrum, & conſenſus ſenis.

Tunc quoque longæuis, commoto pectore contra.
 Nonne vides quod hoc corpus eſſata ſenectus
 Deprimat, exagitatque caput, veſtigia torquet.
 Viſus languet, lacerat præcordia tuſſis,
 Corporis ac totos quatit ager anhelitus artus.
 Solus, quapropter, fateor, ſubſiſtere tanta
 Pondera non valeo. Senior ſic ore repugnans
 Dixerat, & luteos lacrymis perfudit ocellos.
 Deſine plura Pater, inquit, & cede petenti huic
 Cænobio, non, oro, ſenem te cura refringat.

N n n n

Huius

Huius namque operis Fratrum Concordia tecum
 Viribus infessis pariter sufferre laborem
 Sponte subit; nec te solum sub fasce dolere
 Sustinet. hincce senis durum mollescere capit
 Pectus; & hinc fratres dictis affatur amicis.
 Non me velle fugam mihi met pro laude paciscè
 Huius profiteor operis; nec terruit hoc cor.
 Horridus iste labor, sed debilitata senectus
 Terrebat, morbusque tumens, & pestifer hostis.
 Nunc iam cedo equidem iussis, ac iussa faceffo.
 Tu tamen interea pariter, Concordia fratrum,
 Viribus infessis mecum partire laborem.

Itur ad Regem super Abbatis confirma-
 tione.

* Veritas
 uel. ornat.

HÆC ubi dicta essent, * verrat fraternapoteftas
 Fratres ac socios proprio de corpore lectos,
 Quicum Patre simul nouiter seniore recepto
 Regis ad eximij super hoc decreta recurrant.
 His quoque compositis, pergunt; comitatur Aaron
 Primus ab his, misit sollers quos regia cura,
 Ad nostrum commune bonum sub tempore, quo nos
 Improbus atq; minax demum furialibus ausis
 Monoceros iam cessauit terrere fugaces.
 Solibus hinc etiam nonnullis rite relectis,
 Venit ad occidua hac eadem legatio rura,
 Caesaris antiqui supplex oracula poscens.
 Tum namq; occiduas monachus & Presbyter alii
 Regis ad aspectum prior inuitatus Aaron
 Progreditur, causasque via fratresque venisse
 Euldenses, humili coram sermone patenter
 Rege aperit, atq; ante fores astare, reclusit.
 Quos cum pro foribus Caesar praesensit, ut intrene
 Dicitur, at * Senior fratrum stipante caterua,
 Intrans, procidit ad genua, genibusque volutans
 Vna cum sociis, vultum regnantis honorat.
 Nec mora continuo, dextrâ innuit ipse nitenti
 Atque astare iubet prior, & sic incipit ipse.
 O nati fratresque mei, lectique parentes
 Spes patria, nostrique decus & gloria regni.

* Aegil
 cum suis
 Imp Gene-
 ratur.

Vos horrenda nimis ante discrimina pestis
 Lethifera urgebant, saltem nunc eruta corda
 Erigite, mastrumque metum secludite; vestra
 Regula quod deceat, intento corde tenete.
 Ipsa est porta, atque arcta via, qua ducit ad alta
 Regna poli; contendite nunc intrare per illam,
 Ut per eam modo currentes veniatis ad illum,
 Qui vos de tenebris miserans, & carcere ceco
 Non meritis produxit in admirabile lumen.
 Currite nunc fratres, vite dum lumen habetis
 Ne tenebra vos praeipiant, ante omnia pacem
 Veram pacem, inquam, sine qua nec munus ad altar
 Proscit adlatum, neque enim possessio quemquam
 Pauperibus profusa iuuat, nec martyr ab alto
 Iudice dona tulit unquam seruare monebo.
 Hæc dicens aliq, simul longo ordine multa,
 Quem vobis optastis, ait, producite Patrem
 Fratres; caritæ subito conspersus Ægil
 Porgitur in medium constanti mente vetustus
 Regis ad Imperium propius processerat ultra.
 Progrediens, quem ut conspexit, rex arduus insit;
 Istene pastor adest quem omnis Concordia fratrum
 Concors prouehit, atque probat vno ore canoro. at
 Regis suppliciter pauca legatio fratrum,
 Iste est, ô bone Rex, nunc inclinata recumbit
 In te summa eadem; tantum decerne tenendum, ô
 Spes nostra nostræque decus & gloria vitæ.

Confirmatio Regis & instructio eiusdem.

Ecce senex iste hic præsens quem poscitis adstat.
 Hunc habetote Patrem, hunc fratres seruare parentem.
 Tuque tuos addisce Pater seruare minores
 Omnium studio, inque vicem pia fœdera sollers
 Iungere semper ama, retro de pace ruentes
 Corripe, ne pereant, suauiter reduci que salubri
 Ad pacem repedare doce, discretus in omni
 Re quoque caustidicus sunt: quod condita norma
 Communis doceat intento corde teneto.
 Ecce ibi reperies fixam, quid pastor ouilis

Præuius, atque tener quid dehinc post terga sequens grex
 Exsequitur, operis pariter qui pastus obasis
 Lanigeris pro sit teneris, qui congruat agnis.
 Nec minus ordine composito scrutator auarus
 Quæ agris debilibus maneat quæ cura fouendis,
 Hanc Benedictus ouans sacro spiramine plenus
 Legem constituit, Monachorum rite magister,
 Seruandamque suis secum mandarat alumnis.
 Hanc tibi nunc committo equidem, tu percipe normam.
 Atque in ea totum ô pastor sub fœdere firmo
 Canobium Fuldense, bona ex hinc omnia circum
 Quaque loca ipsius iam decernoque tuenda.
 Hæc ait, & fratrum precibus Rex inclitus almis
 Expetitis, in pace simul dimisit abire.

Reuertitur per Mogontiam pater
 Ægil.

Posthac inde means, socium comitante caterna
 Iste pater latus gressum direxit ad urbem,
 Quondam opulentam opibus, opere constructa vetusto
 Apparet, quæ, namq. super glacialis aquai
 Ripam Rheni in quem fluitans turgentibus undis,
 Non parte ex alia castrum qua cernitur ingens
 Haud procul à ponte sursum, quem sospite regno
 Olim Rex Karolus fecit, prolabitur amnis
 Mogoin, ex quo, ut fama sonat, Mogonti adicta est.
 Hæc istolfo interea venit gratissimus hospes
 Ægil Pontifici sacro Mogontiacensis
 Ecclesia, condigno etiam susceptus honore.
 Primum ducitur ad templum, precibusque peractis
 Presulis occurrit subito conspectibus, inque
 Oscula pacis iens pronus, dignanter adorat.
 Postquam consedere simul prouectus uterque
 Temporis atate, pariterq. in dogmate claro
 Legis iustitia, Prasul, Pastorque vetustus,
 Adueniens prior urbis apex, sic incipit ore.
 Nos Pater in primis laudemus cunctipotentem,
 Atque olli grates dignas dicamus ouantes,
 Qui sibi nos proprio deuotos munere vernos
 Vna cum socijs sospes conduxit in vnum.

Mogontia
 descriptio.

Mogoin. i.
 Manus.

Præterea te nosse decet, qua pondera quondam
 Quamque inportuna temet pressere, tuosque
 Consocios, indiscreti regnante tyranno, &
 Maxime nunc, quia te voluit regnator olympi
 Notis præficere vigili tutamine * mandris
 Ne quandoque Pater subiectos more prioris
 Exagitant, ex his forte indignatus aberres
 Non te decipiat falsa & fugitiua potestas
 Sacli pompiferi, nec te pomposa virago
 Possideat, iram cohibe, fuge nomen auari;
 Omnia fac cum consilio, sic Idida quondam
 Basileos Solymæ, repetens, sic * legifer ipse
 Vester, ait; & post factum te pæna reorum
 Non cruciet, nec verba dehinc tibi dira manebunt.
 Consule quosque tuos Pastor pietate paterna;
 Consule quosque tuos fratres, quia sæpe minori
 Optima quæque bona, rerum qui condita præsens
 Inspicit omnipotens, pandit; dignaque reuelat.
 Sæpe quidem strophæ mentem confundit inanem,
 Hostis peruersi retrò feriente sagitta,
 Aut ita subripiet, sensumque interpolat error
 Humanum, quia nullus adest in carne manens vir,
 Vt homo, qui nunquam non falli possit in ista,
 Quamuis magnificè ingenio, quis polleat alto.
 Vtque ille interdum, sophiâ qui acrior extat,
 Ingenio maiorque manet, quid mente * retineta
 Falsum concipiat, contra, & quid rectius atque
 Verius ille minus sapiens meritique minoris
 Cordis in hospitio interdum præsentiat; inde at
 Nullus in hac vita positus, sit spes sibi, nec se
 Consilij alterius tumide non dicat egere;
 Cuius iudicium, & si non * Zabolica fallit
 Gannatura, * tamen laqueos hinc inde tumoris
 Non facile superat grauiores. hæc ita Patri
 Commemorans, aliâq; simul longo ordine Præsul;
 Statim iussit adesse viros, qui rite ministrent
 Vndam, qui Cererem Bacchum mensasq; reponant.
 Ipse autem interea sacram spatiat ad aram
 Cum Clericis alta acturus modulamina missæ.
 Laudibus expletus Christi venerandus honore
 Præsul perspicuo patulam suscepit in aulam,

* Canibus
auibus.

* S. Bene-
dictus.

* retineta.

* Zabolus.
i. diabolus.
* Vulpinus
astus.

Abbatem, Comitesque suos, manibus data lympha
 Funditur, & coram subito fit mensa reposta
 Vate, atque hospitibus, epulis onerata venustis.
 His ita confectis, successit lectio sacra
 Quam Praesul solito tetigit summo tenuis ore.
 Interdum satians supera dulcedine ciues.
 Hac namque explicita mussabant ora virorum
 Dulcia conloquia resonans pax undique circum-
 Fusa volat, penitus fit latus in aula
 Urbis apex, pastorque senex, cunctique minores.
 Amborum quoque tripudio versantur in alto.
 Hinc pater iste pius, fratrum gyrante corona
 Post epulas, post conloquia, post pocula leta
 Summisso capite saltem diuortia latus
 Nota petens, à Pontifice benedictus abibat.
 Non multi fluxere dies, nec tempora multa
 Prateriere, dehinc fratrum genialis * aceruus
 Cum Patre vnde ierat, iterum remearat eodem.
 Ventus namque senex famosi nominis Acigil
 Cum socijs digno primum collectus honore
 Fratibus à proprijs altam defertur in adem
 Christi Martyr ubi compta requiescit in arca,
 Quondam cum socijs telo sopitus acuto.
 Hinc, prece completa, Monachorum conflua turba
 In parte occidua templi seniore reuiso
 Statim prona ruit, Patrem de more salutat.
 Quare salutata propius accedere contra
 Namque iubet, pacemque iniens, atque oscula figens
 Congrua; more patrum pariter cum fratribus ipse
 Dauidicæ subito cecinit modulamina Musa.
 En quam dulce bonum fratres quamque ardua semper
 Latitia longe bilis rancore remoto,
 Moribus in sanctis communem viuere vitam.
 Hoc quoque carmine completo, diuortia lassus
 Abbas progrediens adiit optatus, euntem
 Prosequitur turba mixtim, inuenesque senesque,
 Inspiciunt gaudentque simul, ardentque tuendo.
 Illum namque diem Pater idem latus in omni
 Latitia cunctis secum disponit habendum;
 Fratibus ostentans penitus præcordia leta
 Corporis effigie, lingua, vultuque micare.

* glos. pul-
char.

Infecta basilicæ opera peraguntur.

HIC homo cæpit abhinc magno pietatis amore
 Ecclesia mundare loca, pavimenta refundi
 Constituit quadrata locans altaria circum
 Fixerat in summo petris contecta politis,
 Arcubus idem Racholpho dictante Magistro
 Et Monacho, fratrumque simul sine felle ministro.
 Cuius te meminisse rogo, cunctosque legentes,
 Hoc opus ut Domini pietas requietis honorem
 Ipsius anima tribuat, lucemque perennem,
 Conferat, ut dixi, hoc ipso dictante Magistro.
 Arcubus, atque interpositis hinc inde columnis
 Binas magnificè erexit, pulcro ordine cryptas.
 Quarum prima quidem spectans intendit Eoum,
 Ternis luminibus Oriens, ubi lucis ab axe
 Signifero pluvia tempestateque sonora
 Dissecta primum radios Sol aureus orbi
 Terrigeno spargit; unam, qua continet aram
 Interius comptam, sanctorum ritè patronum
 Reliquijs, quos inferius subnectere mens est.
 Nec minus hoc speleum capitis in vertice gestat
 Altare, sanctus quod iam sub tempore prisco
 Consecrat ipse suo Bonifacius Omnipotenti,
 Qua superaddita sunt, alij sacrandæ relinquens.
 Ast aliud quoque nobiliter, ubi Martyr adest nunc
 In parte occidua constructum cernitur antrum,
 Multum dives ope, interius spolijsque Piorum,
 Ternis prospiciens, fixis post terga fenestris.
 Obscuratus hinc atque hinc, clausisque duobus
 Solis ad occasum, qua Phæbus more recepto
 Mergitur in solitum vergens lux aure: callem,
 Lustrandoque rotat iterum tollendus in ortum,
 Hoc summo in capite, duris præ viribus aram
 Fortiter insistens pedibus, nam sustinet, in qua
 Christi Martyris eximij nunc membrâ locata
 Cum socijs, quoque sacra manent sine fine beatis.

Racholpho
architecto

Inuitatur Pontifex ad dedicandam Ec-
 clesiam.

HIS ita constructis, mox inuitatur ab omni

Fræ

*Fratrum consilio dignè fratrumque parente
 Haistolf sacrandam Metropolitanus ad eadem,
 Interea quoque fama volans, rumoribus altis
 Excitat ad laudem Christi multorum Christicolarum
 Concite corda pia, veniendumque, ecce repente
 Non mora, digreditur propria de sede Sacerdos,
 Primum progrediens Metropolitanus, & exin
 Turba Sacerdotum, Abbatum, Comitumque potentum,
 Ordinis atque etiam gaudens hincque inde minoris
 Ad tam magnificum & sanctum sub tempore festum,
 Disposito, cum vi multa confluit in unum.*

Candidus ad Modestum.

Perspice nunc Frater quo non praestantior alter
 Mentis luminibus mecumque haec numina firma.

Dedicatur Ecclesia, & translatur corpus Martyris Christi Bonifacij.

Venerat alma dies radio illustrata corusco
 Solis perpetui Praesul processit ad aulam
 Sacrandam; tunc reliquia tolluntur in altum
 Condenda interius, praecesserat ordine claro
 Pontificalis apex, rubra vexilla triumphi
 Regis magnifici pariter tolluntur in auram;
 Luminibus roseis aptè stipata deinde
 Turba Sacerdotum, Monachum, Comitumque potentum,
 Ordinis atque etiam clamans post terga minoris
 Consequitur, Christumque vocans ter voce tonantem.
 Inuitatur enim Christus virtute potenti,
 Ipsaque sancta Dei genitrix, virgoque Maria
 Compellantur in auxilium caelestia votis
 Agmina, Sanctorumque dehinc exercitus omnis.
 Cumque etiam his precibus ternos expleuerat orbes,
 Praesul & ipsa sequens, pariter lato agmine turba
 Protinus ante oculos plebis, oraque virorum
 Regi virtutum, Regis pracone iubente
 Victori que Deo, patuerunt limina templi.
 Ingreditur Praesul diuino numine ductus,
 Presbyterique simul intrant, aequae ministri,
 More suo interius acturi iussa potentis.

Dedicatio
 nis ritus.

Importantur enim lætis vallata choreis
 Sanctorum spolia, externis nam cætera turba
 Insistens precibus, altis exclusa respectat,
 Donec cuncta bonus famulis altaria Prasul
 Consecrat altithroni Regis presentibus, absque
 Quinis, qua mihimet iterum memoranda relinquo
 Protinus interea rursus, lictore iubente,
 Panditur alta atque alma Dei domus Omnipotentis.
 Inruit agmen ouans plebis; subito quoque semet
 Inque vicem valuasque intrò pressere ruendo.
 Dextram namque tenet, dextra inducitque virum vir
 More Laicorum porgentes basia buccis
 Hinc sopito etiam & turbis clamore remoto.
 Ecclesiasticus hinc atque inde collectus in unum
 Martyris ad tumbam extimplo conuertitur ordo,
 Qua tunc noscitur in medio consistere templo.
 Plebs quoque testis adest presens, sit testis & ipse
 Conditor Omnipotens, qui maiestate perenni
 Semper ubique manet, eiusque exercitus omnis
 Quod eadem ipsa hora aduentus tunc numinis albi
 Quarapitur Christi Martyr de sede priore,
 Perspicue in sacra multis innotuit aula.
 Prasulis interea insistit veneranda vetustas
 Hæstolfi precibus Christi solamina poscens,
 Ut opus inceptum diuino munere sacrum
 Cum socijs sacro possit concludere fine.
 At post hæc propius Christi tutamine fretus,
 Idem Prasuliens tolli venerabile corpus,
 Instruxit leuat ipse prior, hunc voce valenter
 Hymnum magnifico laudis nidore refertum
 Gignentis genitique simul, ac spiritus almi
 Te ergo Deum laudamus te Dominumque, fatemur,
 Te genitorem perpetuum, terra veneratur.
 Cuncta tibi angelicus adstans mirabilis ordo,
 Namque poli cunctæque potestates venerandæ,
 Cherubin quoque Seraphin pariterque verenter
 Iure tibi soli incessanti voce reclamant.
 Sanctus sanctus sanctus enim Dominus Deus vnus
 Sabaoth, cæli magna tellusque replentur
 Donâ perpetua maiestatis: quoque temet
 Cætus Apostolicus pollens, atque inclitus ordo

S. Bonifacii
 translatio.

Paraphra-
 sis hymni
 Te Deum.

Teque Prophetarum numerus laudabilis eque
 Te nitidus testium laudat exercitus ardens.
 Ecclesia te sacra canit diffusa per orbem,
 Maiestatem enim Patrem immensa venerandum.
 Atque tuum proprio verum depectore Natum
 Sanctum nam Paracletum aequali numine statum.
 Tu doxa Rex ac lucis, lux ardua Christus.
 Tu genitoris es aternus sine tempore natus.
 Tu hominem suscepisti mundum ad liberandum.
 Virginis atque uterum non horruit alta potestas.
 Deuicto mortis stimulo tu victor ubique
 Fidis nam miserans reserasti regna polorum.
 Tu Patris in dextra regnas virtute perenni,
 Desuper adueniens certus namque arbiter orbis
 Te petimus proni, proprios defende colonos,
 Mundi quos proprio redemisti sanguine Soter
 Saluum fac populum hostis de faucibus reductum.
 Atque tuam dignare Deus benedicere sortem.
 Auxilioque tuo rege sublimato per auum, &
 Omni quippe die temet benedicimus alte.
 Laudamusque tuum cuncta per secula nomen.
 Hacce die nos Christe potens dignare tueri.
 Ne nos commaculent spurca contagia vita.
 O nostri miserere Deus, nostri miserere.
 Sitque tua circa nosmet miseratio larga
 Corde quidem fixo veluti confidimus in te.
 In te summe Deus spero, non turber in auum.
 Hunc hymnum subito trepidus suscepit ab ore
 Pontificis forte simul Ecclesiasticus ordo
 Altitrono cantans, alto modulamine laudem.

S. Bonifacii corpus qui
 baularunt. Hystolfus
 archiep. & Augst.

Nam feretrum loculi sacra qua Martyris almi
 Membra inclusa iacent in prima fronte gerentes
 Ambo graues amboque senes Hystolfus & Aigil
 Scilicet a tergo pariter Monachusque Sacerdos
 Ercanbertus Baugolphi germanus, & Abbas
 Theotgarius, Bruunvarque simul Hrabanus, & ipse
 Presbyter & Monachus multorum iure Magister.
 Ibant equati numero, Christumque canebant:
 Cum quibus admixta pars hinc atque inde piorum
 Presbyterum, turbaque premens cum lumine circum
 Vi multa loculum gaudet contingere dextra.

Regia quippe via, pannis candentibus apte
 Regis perpetui magnum qua ducit ad altar
 Strata fuit, illuc idem, quos ipse Sacerdos
 Ercanbertus ouans Christi deuotus amore
 Martyris exhibuit, ostro peplumq, rigentem.
 Insuper accumulans auxit pro seque, suosque.
 His ita perceptis gressum porrexit ad aram
 Pontificalis apex, magno comitatus honore,
 In parte occidua Romano more peractum.
 Eleuat interea populari voce repente
 Aduena plebs Kyricieleison; fit clamor ad astra.
 Christicolis ardent penitus feruore recenti
 Numinis infusi, verum mirabile dictu
 Tu scis non solito laudis vox omnibus aqua
 Efficitur, lacrymas profundunt gaudia mentis
 Letitia, lacryma, & cantus miscentur in unum.
 Hinc aliud cecinit simili moderamine carmen
 Sors Domini magna laudis dulcedine plenum
 Gignentis genitique simul ac spiritus almi
 In celsis Domino gloria magno
 Voti sitque boni terrigenis pax
 Laudamus quoque te & sanctificamus
 Propter magnificum, & decus altum.

Hæc tam quippe diu celsæ iubilatio vocis
 Personuit, donec saxoso membra sepulchro
 Includunt, clausaq, dehinc pausanda relinquunt.
 Hoc namque occidua Martyr tumultatus honore
 Altithroni Regis compta iacet altus in ara
 Absida quam super exstructa namque imminet ingens
 Quamque egomet quondam hac Christi nutritus in aula
 Presbyter & Monachus Bruun, vilisque Magister
 Depinxi ingenio tenui, paruaque Minerua
 Formans expressi, varios ferrugine vultus.

Supplicatio pictoris & Poëtæ.

Cuius quemque rogo supplex meminisse legentem
 Hoc opus, orando Dominum pietatis amore
 Vt scelerum veniam fidens mereatur ab illo,
 Qui non vult quemquam peccati morte perire;
 Sed magis ut rediens viuat virtutibus almis.

Erkanber-
 tus Ban-
 golfi Abba-
 tis frater.

S. Bonifacij
 sepulchrum
 nouum.

Bruuni
 pictura.

His quoq; patratis summa celebratio missæ
 Laudibus intonuit dignis, quâ rite peractâ
 Lassi cum sociis multa crepitante caterua,
 Haiſtolf atq; Eigil ducti sub tecta recurrunt,
 Manibus, en altis Prasul conuiuia latus
 Pastor & ipse simul utrorumq; inde minores
 Mox ad eunt Patris celeres tum forte ministri.
 Dona ferunt Cereris multo sudore canistris
 Quæſita est alij vario nidore resperſas
 Instant ferre dapes, alij namque inclita vitro
 Ordine composito miscabant pocula Bacchi.
 Nec minus intererat epulis simul alma paternis
 Lectio namque cibus fortis solidusque virorum
 Intentos satians superi pinguedine verbi.

Epulum
præbitum.

De crastina dedicatione & reliqua.

Crastina cumq; dies, fuscas dimouerat alas
 Noctis & umbrifera nebula confederat aruis
 Euolat hospitio solis iam luce reſecta,
 Cum socijs iussus Humberct Corepiscopus antra ad
 Ecclesie sacrandæ dno, quæ luce reliquit
 Hesternæ Prasul, primum, quod spectat Eoum
 Pontificis vice rigido conspectus in ostro
 Adgreditur speleum, saltem quo nempe sacratio
 Vno cum titulo, simili mox ordine sacrat.
 Solis ad occasum spectans, quod respicit antrum
 Excipiuntur enim infecta hinc altaria bina.
 Vnum qua martyr media testudine templi
 Ante fuit, aliud qua Styrimi corpore quiescit
 Ac digna Liobgyd pausans Bonifacio neptis,
 Sola iacet busto mulierum sorte sepulta.
 Quæ rediens vno Iacobi simul atque Philippæ
 Cum titulo Prasul venturo dedicat anno.
 Ut liceat dictis summam comprehendere paucis
 Hanc aulam Haiſtolf Prasul Mogontia census
 Ecclesia Christi primæuis miles ab annis
 Cum magno studio ac magno pietatis amore
 Insuper & magno Sanctorum sacrat honore,
 Ordine prædicto, complens promissa petenti.

Humber-
ctus Corepi-
scopus cry-
ptas dedis-
sat.

S. Styrimi
& S. Lioba
sepulcra.

Commemoratio Hrabani magistri & operis eius.

Huius nempe diem numerumq, ac tempus & annum
 Officia pariter sanctorum & nomina partim,
 Quem supra tetigi Hrabanus iure magister
 Versibus obtitulat, partim sermone retextit,
 Panso equidem cuius nunc hic ex ordine dicta
 Florigera huic operi dignum insigenda putavi.
 Quatenus in libro hoc memori narranda relatu
 Inlesa, intactaque simul, seruentur in eum.
 Hac tibi Frater mi, coram sollempnia presens
 Vt vidi, ut sensi, ut super hac addiscere quivi,
 Versibus exposui, iam nunc hic limite facto
 Qua superaddita sunt, alij scribenda relinquo.

Inferuimus
 lib. 2.
 Antiq.
 Fuld. c. 3.

De ædificatione basilicæ rotundæ & designatione
 eiusdem structuræ.

HÆc ubi facta at sunt instat prudenter ubiq,
 Sedulus addiscens communis gaudia vita,
 Ac igil, subiectis sacro connexus amore,
 Fratrum consilio, paruam qua corpora fratrum
 Hinc defuncta iacent deuotè namque rotundam
 Condidit Ecclesiam, latitans qua peruia crypta
 Sub tellure latet, vna quæ rite columna
 Incipit, ac supra octonis subrecta columnis
 Præpulchre in summo lapide concluditur vno.
 Hoc opus hoc etenim diuino munere docti
 Pastor, & ipse simul infantum* doctor honestus
 Cum socijs iaciunt, alto sinuamine mentis.
 Nescio quid magni fingentes arte fecunda
 Quod tamen ipse reor salua menteque fideque
 Istius Ecclesiæ & Christi præferre figuram.
 Templum quippe Dei sanctum est, quod Paulus aperte
 Christicolæ esse Christi vas personat ipse.
 Cuius tecturæ princeps & conditor adstat,
 Arbitrator ipse Deus, fundamentumque, columna
 Inconcussa manens semper virtute perenni.
 Qua fidei merito nunc hic plebs aduena Christo
 Subrigitur, templumque Deo* congliescit in alium.

* Hrabanus

Quod vero in summo lapide concluditur vno
 Edocet ipse monens, intenta mente rogandum
 Egregius doctor, ut qui virtute potenti, in
 Nobis capit opus placitum, dignetur in altum
 Perficere IESU, donec manifesta micando
 Ac famosa dies Christi procedat in orbem.
 Octona interius stantes hincque inde columna
 Totque beatitudinibus aptantur, ut apte
 Quis, quater bina hæc complentes dicta tonantis,
 In hac æde Dei fulcra mereantur haberi.
 Circulus Ecclesie qui nullo sine rotundus
 clauditur, interius, complectens commoda vita
 Spem quoque, vita perpetua regnumque, perenne, ac
 Præmia mansura posthanc signare videtur
 Vitam quis iusti merito vittantur in ævum.

De eiusdem Ecclesie dedicatione quam cymite-
 rium vocant, &c.

HOC igitur templum Domino quod condidit almo
 Impiger ille senex, Metropolitanus ab urbe
 Digrediens Hainstolff Thuringeæ rura petendo
 Tempore disposito, cum ternis dedicat aris;
 Cuius & ipse simul infantum Doctor optimus,
 Quem sæpe posui, dignè, doctèque pièque
 Officij numerum, tempus, annumque diemque
 Cum sanctam reliquis varia complectitur arte.

Sequebatur Hrabani Descriptio; quam in lib. II. An-
 tiq. Fuld. c. V. transcripsimus.

De claustræ structura & infirmitate Abbatis.

AST opus ecce nouum senio depressus acerbo
 Exorsus, tandem subitò fit mentio claustræ.
 Consilium subeunt quidam dant more prioris
 Constitui; ast alij depromunt more Romano
 Solis ad occasum satius, ubi martyr optimus
 Ponciacet. huic consilio cessere priores.
 Atque huic suppliciter consensit cetera pubes.
 Quidnam plura loquar statim mensura laboris

Tenditur, effossoque solo fundamina ponunt,
 Feruet opus, animosque simul viresque ministras
 Cunctis par cura atq; operis concepta voluntas:
 Quod tamen infectum post se compleuerat alter.
 Protinus interea magni discrimine morbi
 Corripitur, cessitque cito violentia, lassis
 Artibus, increpuit mussans Concordia fratrum
 Cum gemitu patris inuiso perterrita morbo,
 Et tamen ille sibi collectis viribus ipse
 Corporis * hospitium tenui virtute dehiscens,
 Primus namq; aperit, propriis manibusq; reclusis.

* Sepul-
 obrans.

De obitu & sepultura & epitaphio i- psius.

Hinc magis atq; magis feruet, mortēq; minatur
 Effera vis morbi, tandemque urgente dolore
 Ductus ad extrema est, sistitque in limine latum.
 Quem circum glomerati omnes, hinc comminus atque hinc
 Namque senes inuenesque adstant, prex alma refertur
 In communi Deo, cari pro flamine patris
 Tum fratrum precibus saltim * commenditus, at sic
 In lectum moriens lassos protenderat artus,
 Vndantemque animam superas proflabat ad auras.
 Hoc obitu concussi animo, altusque per omnes
 It gemitus, queritantur hic genitoris amissa
 Gaudia; sed huius gerere quod namque potes vir
 Cum sua cuique dies, atque irreparabile tempus
 Certam iure manet, solita sic lege priorum.
 Hic obiit, aliisque loca hæc tutanda reliquit.
 Exin more patrum fratres mox quippe cadauer
 Exanimam templi orantes sub tecta ferebant.
 Inde interque manus sibimet, quem fecerat ipse,
 Poscentes requiem, tumuli sub domate condunt.
 Cuius epitaphium celebri cum dogmate iam tunc
 Versibus expressit nosser Hrabanus ouando
 Et pater & pastor meritis, & dogmate celsus.

* communi
 datus.

Commemoratio cari Patris & Pastoris.

Cernis quam nihil est, cernis mi frater amato

Sachs

*Sæcli fluctu uagi uana & peritura potestas.
 En iacet obiectus tumulo, quem plurima quondam
 Turba senum inuenumque simul stipata tegebat.
 Sed licet ad præsens careat affectibus istis
 In fratrum precibus semper letatur honestis.
 Hac nam conditio misera diraque sub aura
 Condita fama manent cunctis mortalibus agris.
 Hanc legem iure primi meruere parentes.
 Vnius ob culpam hanc Reges proceresque potentes,
 Diues inops, Dominus seruus, contractus, egenus
 Insons sonsque capit, nec habent discrimina finem.
 Latifera hac rapidus usque dum fortis & ardens
 Vltimus illo dies nebula clangoris & Ira
 In commune rapit totum sub tartara mundum.
 At pater hic genitale solum, patriamque, parentea
 Infans postposuit, Buchonica rura petiuit.
 Iustitia gradibus paulatim pronidus, hicce
 In hac ade locum diuino munere celsum
 Promeruit, nulli veterum pietate secundus.
 Hunc ita nutribat geminis discretio mammis
 Mater virtutum, summo sit gratia Christo,
 Ut nec sponte suos unquam terrore bidentes
 Praciperet, nec ab his unquam conterritus iret.
 Auribus admitti spreuit prudentia Patris
 Friuola vaniloquum, nec huic in somnis & atra
 Suspicio incautos torquet, qua maxime quosque
 Præualuit, sed nec facile commotus in ira
 Dira & flammiuoma mentis incendia prompsit.
 Hic acies geminas flectens diuertit, & aufert
 Hostis pestiferi prorsus neu uana viderent.
 Pœnituit altè si quem conspexit inertem
 Vela dare, nimiumque fugam, tetrumque timorem
 Ipse sui blando saepe compestuit ore.
 Hinc etiam sopita fuit hincque inde maligna
 Infausta genitrice sata discordia proles.
 Nec poterat ex hinc fratrum concordia rumpi.
 Huius strenuitas Fuldenfis Cœnobij res
 Non tulit in partes rapere, nec torua potentum
 Lumina, nec procerum tumidos horrebat honores
 Noxia qua que vetans, vetuit sed maxime fures,
 Insequitur pansaque mala, constanter agendo,*

*Acigilia
 Elogium.*

*Cacopragmones, * hic rite procul expulit à se.
 Hic decus, hic nostra fautor & gloria vita
 Extitit, hic operis nostri nostrique laboris
 In hac æde Dei salubri cum dogmate Noe
 Huius te meminisse rogo, cunctosque legentes,
 Hoc opus, ut Domini magna & miseratio larga
 Hunc in perpetua requie conseruet in ævum.*

* Maleficos

EXPLICIT LIBER CANDIDI PRESBYTERI.

P P P P

Ad

AD VITAM Æ-
GILIS IV. ABBATIS
ECCLESIAE FUL-
DENSIS.

*Candidus
autor.*

*Baugolff
Abb Sura
à Candido
scripta.*

MERUIT Ægil, vt qui memoriam S. Sturmij Educa-
toris sui intermori non passus est, sed literis eam suis
illustrauit, ipse item vitæ suæ ac rerum ab se gestarum
Præconem Candidum discipulum, nancisceretur.
Is HRabani ætate, literarum & facundiæ laude flo-
ruit. Scholis Magister præfuit, & vitam quoque Baugolffi abbatis,
Ægilis hortatu, memoriæ prodidit. Flores etiam fateor Fulden-
sium Antiq: libris ex Ægilis vita complures, adpersi. Quo minus
hic laboris & operæ scholijs impendendum est; cum pleraque lu-
cem inde accipiant, & marginis oræ affixæ notæ, narrationem i-
psam satis illustrent.

ÆGILIS ÆTAS.

NON expressit eam Candidus. In antiquitatum lib. IV. exordium
eius retulimus ad annum Domini DCCCXXII. sepultus in cœ-
meterij colle, qui iuxta S. Michaelis adhuc superest, parte orien-
tali.

ÆGILIS ELECTIO.

NOMEN id variè exprimitur Eigil, Ægil, & plurimum Candido
Aigil. Huius nominis, quod Gallico sono Aquilam refert, olim
S. Columbanus discipulum; hac ætate clarum etiam Abbatem Pru-
miense monasterium habuit, qui in Epistolis à Lupo Ferrariensi ce-
lebratur. In Ægilis electione nobilis expetitur, non quod Ægil i-
gnobilis esset: sed quod hæc vox Dynastam & potentiorē signifi-
cabat, vt clarè sequens docet oratio, qua talem optant, qui haberet
in Palatio generositatem.

*Monachō
occidentis
lib.*

Monachos occidentales appellat, qui à Ludouico Aug. submis-
si in turbela c Galliarum Monasterijs,

Narr

Nam Occidentale Galliarum regnum Germaniæ opponebatur, ubi regnum Franci orientale.

Nominantur in his primores Aaron & Adalfridus Ludouicopio familiares, & magnæ apud Augustum dignationis, Fuerunt in eorum comitatu plures, eiusdem consilij laborisque socij, quibus instaurandæ in Germania disciplinæ cura demandata, Non enim abs re canit hic Poëta de HLudouico.

*Misit ab occiduo monachos qui maxime nostros
Quin & finitimos fratres hinc inde cubantes
Mores & studia & leges renouare docerent.*

AD LIBRVM II.

IN libro secundo versuum, qui historiam vitæ passibus æquis fere sequitur, emblemata picta, quibus lemmata & tituli Poëmatis exornabantur, omisimus; tum, quia pleraque impolita mansere, aut ne inchoata quidem. Ex ijs tamen specimen aliquod Antiquitat. lib. 1. cap. 21. & lib. 2. c. XVI. dedimus.

R E L E C T I O L I B.
 A N T I Q . F V L D E N -
 S I V M .
 L I B . I .

Ad Caput I. Pagin. 3.

*Tauri mō-
 nis Sesti-
 gium in
 Duncken-
 berg.*

DE Tauro vel Tauro monte, monuit diligens Chronogra-
 phiæ inuestigator Reuerendus Dominus Ioannes Meh-
 telius, Decanus Ecclesiæ Collegialis Limburgensis, pro
 necessitudine, quæ inter ipsum & me est perantiqua: si
 prior lectio retineatur, intelligi posse montem, qui vul-
 goder *Dunenberg* inter *V Vederauuiam* & *Logenahe Pagum*, quem
 cum *Francofurto* & *Moguntiaco* facere dicunt, triangulum. Is
 vndique accliuus & natura munitus, hodieq; retinet veterum mu-
 rorum & ruinarum vestigia; ea quoque celebritate, vt discrimen in-
 de locorum annotent. Si, *Taurus* legatur; ei affinem esse montem,
Dürrenberg, qui in *Henrichiæ Pago* circa oppidum *Catzenelebo-*
gense: apud *Cattimelibocos* longè caput attollit. Monstrant & a-
 liud iugum inter occidentem & septentrionem versus *Vbios*, cui &
Durenbergi ac *Tauri* vestigia hærent; eo scilicet loco, quo *Clesæ-*
bergæ mons & Ecclesia in metæ modum sublimi olim vertice se su-
 stulit.

*Tauri in
 Durreberg.*

Ad Caput II. Pag. 5.

*Hanthe-
 gen & Ha-
 ns.*

*Voces loco-
 rum inde
 compositæ.*

Gouua &

HAnnouia. Ex eiusdem obseruationib. est, Loca in quorum cō-
 positione *Han* vel *Hagen*, ita ab implexis frondibus, & virgulis
 densè connexis, vel indagine appellati: etsi *populos* talia loca in-
 colentes, *Hanos* antique appellatos, scio. Plurima verò vel incipe-
 re, vel in hanc vocem desinere constat. *Arnshain*, *Berckhain*, *Die-*
terichshain, *Freijenhain*, *Gildenhain*, *Hildenhain*. Item, *Hainste-*
de, *Hanouu*, *Hanouuer*, *Haindorff*.

Ibidem *Pagi*, *Gouua*. Non reieccero, vt in re non profus comper-
 ta, qui

ta, qui ad Auwas originem hanc referunt; quæ Theudiscis viridantia & lata pascui loca sunt, quæ vox interdum gamma recipiat, vt in Louanio suo animaduertit Iustus Lipsius. Hainauu & Hainigauu, Rinauu, & Rinckgauu.

Pagin. 8.

Alcuinus Flaccus Hrabani Aecrosficha commendat, Monui in obseruationibus meis ad Poëmata HRabani, irreplisse errorē lemma- ti Poëmatis illius, quod non Alcuinus, sed vt titulus geminus habet, ipse Maurus ex persona ALBINI scripsit.

Ad Caput XVIII. P. 75.

QVOD de S. Godehardo cum alijs traditur, tumulatum ad S. Bartholomæi, id in animaduersionibus ad vitam illius Sancti recognoui. Nam S. Godehardus in Cathedrali Ecclesia sepultus, & S. Bartholomæi, & Godehardi Monasteria diuersa sunt.

S Gode-
hardi tu-
mulum.

LIB. II.

Ad Caput VII.

CONRADUM primum eius nominis, qui ex Franciæ Orientalis duces rex Germaniæ creatus, & vltimus censetur Carolinæ stirpis, Salicum dixi, quod rei tamen, quam vsui magis consentaneum. Nam vulgus Chronologorum, Conrardum secundum alioqui Francum vel Salicum appellare solet. Ad Ottonem Frising. lib. 6. c. 16. & Abbatem Vrsbergensem.

Salici vel
Franci no-
men Con-
rardoll. rris-
butum.

Ad Cap. VIII. De Sanctorum reliquijs.

ANNO MDCXIII. Martij XII. ipsa die S. Gregorij cum Serenissimus Dux Bauariæ V Vilhelmus, misso Melchiore Adgais, reliquias ex Fuldensi sacratio obnixé sibi communicari poposcisset, fecit R^{disimus} Abbas Ioannes Fridericus, & R^{duo} ac Nobi. D. Georgius ab Hatzfeld, ceterique Capitulares perquam humaniter, vt tam pij Ducis religioni defuisse non viderentur. Placuit itaque Reuer^{do} ac Nobili Petro Ernesto de Rupe, Custode Fuldenfis Ecclesiæ procurante, aliquot referari conditoria, & in pignora inquirere, non mota ab hominum memoria. Partes illæ, mihi licet indigno tunc mandatæ. Processi & Martiniani aperta tumba, ossa non multa, sed pulueris sacri abunde repertum ex busto ni fallor incensæ quondam basilicæ. Hinc Simplicij, Faustini & Beatricis non distincte, nec pro trium corporum mole, ossa paucula item inuenta. Post S. Sturmionis viri immensi, fere totum

Reliquia-
rum inquæ-
sitis.

SS. Processi
& Marti-
nij locu-
lus.

SS. Simpli-
cij Faustini
& Beatri-
cis.

corpus inspeximus. Eius caput argento inclusum seorsim habitum notauimus. Certè cum iam non extet, vt & S. Simplicij, suspicari habeo, dempto ornatu per tot medios casus, sacrum verticem mansisse in sacrario tituli expertem, & probabile ad fidem hoc vel S. Simplicij caput id esse, quod Duci Wilhelmo donum cum alijs tunc est transmissum.

S. Lioba.

Ex S. Liobæ Virginis sacro pignore deprehendimus, inspectâ tumba, parum esse super. Ceterum est hæc iterata inspectio, x x i i i. Maij, Nob. & Reuerendo D. Custode honori Sanctorum prolixius

S. Solæ.

indulgente. Tres tunc ad apertæ tumbæ, S. Solæ, cuius exigua portio se obtulit sociata aliorum Patronorum ossibus, Inde Sanctorum Antonini, Æonij, Antonij Martyrum modicæ reliquiæ singulari loculo. Denique notabiles reliquiæ S. Firmi.

S. Firmi.

*S. Martini
Pontif. &
Martyr. qui*

Hoc etiam peculiare, propriâ tumbâ S. Martini Papæ & Martyris exuias ibi, tunc repertas; ingenti vi pulueris sacri in sindonem collecta, ex clade opinor incendij, & pauculis additis ossibus. Celebris eius in Martyrologio memoria x i i. Nouembris: vbi & traditur corpus eius ex Chersoneso Romam translatum, & in Ecclesia SS. Syluestri & Martini, quæ titulum habet Equitii, reconditum. Vide notationem Baronij ibidem. Georgius Wicelius in * Hagiologio suo, huius Pontificis reliquias meminit Fuldæ in Basilica S. Saluatoris asseruatas; aitque, vt olim, sic hodièque ab hæreticis persecutionem pati, cum nomine eius expuncto, Martinum Lutherum infamem hæresiarcham Kalendarijs pro ipso illeuerunt. S. Urbani caput eodem in sacrario scripsi asseruari, atque ita adhuc sentio. Inspecto enim vetusto Reliquiarum indice, quæ publicitus ostendi solent, non Fabiani, sed Urbani cum SS. Bonifacij, Simplicij, Sturmij capitibus obseruauit propositum. Interim, nescio errore an permutatione, iam thoracidæ argentæ quam descripsi, titulum video affixum Fabiani Pontificis, cuius ego caput notauit in arce asseruari, qua montis B. Virginis supellex recepta.

** Luthero
postpositus.*

*S. Urbani
caput.*

*Reliquiarum
alia inquisi-
tio.*

Rursum Ioanne Baptista Grammaiso, Serenissimorum Belgicæ Principum Alberti & Isabellæ Legato Fuldam veniente, anno M. D C. x i v. Julij, xx. Maiorum, quos dixi autoritate, inquisitum in alia conditoria Sanctorum & S. Felicolæ ac Floræ Martyrum Virginum patefactæ tumbæ; in quibus variæ quidem aliorum Sanctorum repositæ post basilicæ cladem exuiæ, at Virginum istarum breuis seposita portio, vt multum hic iniuriæ temporum & cladum dari, facile perspicias.

*De Trium Virginum Sodalitij S. Vrsulae transitu
mirabili.*

Quæstio ad me delata, ecquid Fuldæ litteris, aut veterum memoriâ attestatum existeret, de Trium sanctorum Regum ad Fuldenses aduentu, neque enim de nihilo putabant, id ab Andrea Eborensi libro memorabilium exemplorum annotatum. Sed priuatim hic nihil huius tradi, liquere mihi videbatur; & cum in fontem traditionis inquiri, comperior in primis Cæsarium hanc trium Virginum Agrippinensium in Thuringiam translationem, & earundem reditum prolixè litteris mandasse, nec ad Fuldense sed ad Cisterciensis familiæ Monasterium Folcodesthode, visum hoc & historiam referre. Præterea Baptistam Fulgosum, id quod de Trium Regum alij, ipsum de Trium Virginum corporibus, mendosa tamen lectione, narrare hunc in modum:

*Tom poste.
de miraculis.
Cæsar lib.
8.6.8.*

De Trium Virginum Corporibus.

Sicut Deos penates ex Alba longa, Lauinium vnde abducti erant, reuertisse credidit vetustas, ita verius Ottonis & Philippi Imperatorum bello, Coloniam visa sunt redire in templum vndecim millium Virginum, trium * Regum corpora ab Abbatia Fuldensi in Turingiæ regione, ad quam à Colonia fuerant translata. Mane enim, dum nocturni Psalmi cantarentur, Abbas Monachusque eius Monasterij egredi templo corpora ipsorum trium perspexere Regum, * quæ haud multo post Coloniam in templo vbi ante erant, fuerunt inuenta. Sed Cæsarium adeas licet, qui emigrasse tradit, quia ipsa thecæ earum contemptim habitæ. Ferunt in Basilica S. Vrsulæ picturam monstrari, quæ huius historiæ fidem & acta præsentet.

*Trium Vir-
ginum SS.
reditus
Fulda Co-
loniam.*

** Virginum*

** Virginum*

Ad cap. X. pag. 143.

Tharissa. De hoc Monasterio quædam ad me litteris digna misit Reuerendus & rara pietate ac prudentia eximius Abbas Therenensis Valentinus. Sane Tharissa quidem est, vt plures agnoscat conditores & fundatores, vti solet, gradu quodam crescentis munificentia. Ac de Adelberto primo, testabatur in Ecclesia Therenensi lapidem cerni erectum, militis armati in sculpta imagine, quatuor additis insignibus cum hac Epigraphæ.

*Theren-
sis
Monasterij
Franconici
fundatores
tum pri-
marij, tum
secunda-
rijs.
Adelbertus
I de Baben-
berg.*

*Anno Domini 1098. obiit Nobilis Albertus de Babenberg.
qui hic iacet incineratus. Monasterij huius fundator, opum
quondam Dator, cuius anima in Pace quiescat cum sanctis.
Amen.*

Sed

Sed ab ætate esse monumentum hoc recentiore prodit ipse character & modus inscriptionis. quanquam id Fundatoris gloriam non imminuat: nec scio an de hoc, vel de Adelberto potius Altenburgio accipiendum sit, quod Bambergæ traditur & mortem oppetijisse, non procul ab Altenburgica arce, & sepultum ibidem esse; atque hinc a niuersarium adhuc sacrum loco subdiali ipsius animæ placandæ frequentari. De Thariffa S. Henricus quoque anno MX. decreuit; locumque Ecclesiæ Bambergensi donauit. Denique Svvedigerus Bambergensis Episcopus, postea Clemens II. bulla anno Christi MXLVIII. * Kalend. Octob. Pontificatus anno I. data Iacobo Abbati super Monasterij immunitate, profitetur adhuc Thariffam se Episcopum in potestate habuisse, bonis cumulate, opera ibi inchoata expleuisse.

Adelbertus I. Ba-
vanberg.
cog. Alten-
burg.

S. Henricus

Clemens II.
omnes Thariffæ fun-
datores.
* forte. 10.
#7.

Blancke-
mannu
Sanctimon.
Monasterij
origo.

Berthous
Episcopus
Wirceburg

Berthous
IV Fuld.
Abbas.

Theodoricus Deca-
nu fundator Mo-
nast.
Blancke-
mannu.
* Bertrudē.
I. sebsperga
stirps.

Tolba San-
ctimon.
Monast.

Zellingen.
S. Eliza-
betha mā-
dibula.

Ibidem. Pag. 145. *Cænobium Sanctimonialium in Blanckenauu.* De quo, vt plura cognoscat posteritas, debet Reuerendo, Nobili, pioque viro Ioanni Bernardo Schenck à Schvveinsburg, illius Monasterij Præposito. Locum Deiparæ Matri ab origine dicatum, cum ex alijs, tum per antiquo sigillo Sanctimonialium, didici. In initium structuræ datum sub annum salutis MCC LXXV. Nam *Berthoi* Episcopi Wirceburgensis rescriptum legitur, quo populum Christianum inuitat ad subsidium & opem ferendam, anno M. CCLXXVI. in crastina S. Iacobi, Pontificatus anno II. Sed *Berthous quartus*, eius nominis Abbas, Indulgentiarum litteras, quas varij Episcopi Germaniæ Lugduni concesserant in Synodo, inde retulit anno M C C LXXIV. magno huius surgentis Monasterij bono. Denique literæ quædam super hospitalis erectione confectæ, anno M C C LXXXVII. Fundatorem Parthenonis laudant *Theodoricum Decanum* Fuldenfis Ecclesiæ. Cieri autem ab eodem anno Abbatissam obseruo * Gertrudem, Anno M C C C XLIX. præfuit Albertus Præpositus & Elizabetha Abbatissa, sub qua Hermannus Liebsbergæ Dominus erigit altare honori S. Pontificis Nicolai, quem vxor Melchtildis secuta & filius Fridericus ac Sophia filia ibidem S. Dei Genitrici ac trium Regum memoriæ posuerunt aram anno M C C C LXXXV. Porro Salutis anno M C C C C LIII. præfuit Otto Præpositus, Abbatissa Irmela. Ibidem. *Cænob. Sanctimon. in Tolba.* Lib. III. Antiq Fuldens in Gestis Marquardi; §. finalis, in quodam Codice mihi repertus, quo testatur Sororibus in Tulba donare se decimas in villa Pfaffenhusen.

Ibidem. Pag. 146. *Cænobium Sanctimon. in Zellingen.* Destitutus ille locus; superstiti Ecclesia, ex qua nuper cum *mandibula S. Elizabetha Hassia Landgrauia* Serenissimis Belgicæ Principibus obtigisset.

set, ea religio incessit, vt nisi pace Reuerendissimi Abbatis Fulden-
sis pignus id sacrum occupare nollet, quam & Legatus, quem antea
nominavi, cum alijs nonnullis sacris donariis, facile impetrauit.

Ad Cap. XI. Pag. 150.

Cistertiensis quoque Confœderationis hoc documentum ad me
mittebat præstanti doctrina, ac pietate Reuerendus Petrus
Schönfelderus Langheimensis Abbas.

*Venerabilibus in Christo Dominis & Fratribus suis
Henrico Abbati & Conuentui in Langheim Decanus
totusque Conuentus Ecclesie maioris Fulde oratio-
nes, cum fraternæ dilectionis
affectu.*

Cvm bonum sit & iucundum, etsi non corpore, tamen spiritu fratres ha-
bitare in vnũ, bona iucunditas, & iucunda bonitas, nos inducunt, vt ad
renouationẽ fraternitatis antiquæ, vna vobiscum beneuola assurgamus.
Quapropter vos in Lägheim, & vniuersum ordinẽ Cisterciensem, sicut in Langhei-
mensis Ab-
batia com-
fœderatio-
ne frater-
na iungi-
tur Ful-
densi.
antiquis patet privilegijs, in nostram & omnium Ecclesiarum nostrarum
tam in temporalibus, quam in spiritualibus plenam recipimus fraternita-
tem, pari voto & communi concordia, statuentes, vt si quando dies obitus
vnius nostrum vobis vel Capitulo vestro Generali innotuerit tantum pro
eius anima Domino Deo seruitij fiat, quantum pro quolibet vestrum ordo
facere consuevit, & nos versa vice vobis, & ordini nos literis presentibus
obligamus, vt quilibet vestrum tam in vita, quam in morte apud nos, tan-
quam vnus ex nostris in plena fraternitate in perpetuum habeatur. Da-
tum Fulde. Anno 1. 2. 55. Indiæ. 12.

Lib. III.

AD Caput xviii. gestorum Marquardi, quod peremptoriũ Her-
mogeneæ factionis, Paragraphũ illustrẽ ex Autentico Codice
eratum, ab Autonomiæ studiosis, iam deniq; inspecto autographo Autono-
morum Sid-
in Codices
antiquos.
cognoui. Sed recuperandi vix suppetente copia. Itaque Pag. 267.
vbi Bemeleburgi, quod alias Boumineburg facta mentio, iussum
Marquardi subiicitur, quo intra Oppidi territorium vetat extare
munitiones aut domicilia potentiorum, atque tantum modo li-
cuit assequi:

*Sed ne in circuitu loci nostri, Fuldensis scilicet oppidi aliqua à viris pe-
sistentibus oriretur seditio, quod saepe fit ab his, qui ideo ad Castella con-
u-
unt*

*imitatio. untrorpredam de regione sumentes
 munitio. strenui & fortes erant, rariores in gratiam receptos, in alio Castello in pra-
 es. arcium. sidia collocavi.*

L.IB. IV.

Ad Paginam 277.

Hrabanus. Diploma Gregorii IV. Gregferus noster pro ingenii fecunditate ex Viennensi Bibliotheca publicavit; quod si genuinum est, magna Hirabano ornamenta conciliat.

*Privilegia
 Hirabano a
 Gregorio
 data.*

Testatur eo in diplomate Pontifex, quod Indiēt. xlv. datū scribitur, id est anno Domini DCCCXXXVI. mirificum erga congregationem Fuldensem studium, & sex Privilegia Hirabano indulgens, I. Stabilit Ecclesie patrimonium. II. assignat ipsi & successoribus Romae domicilium. Puta Monasterium S. Andreae, dictum Exauilum, iuxta Ecclesiam S. Mariae ad Præsepe. III. Verat cuiusvis ordinis Antistitibus, ne sacrificent in Fuldenfis basilicæ araprimaria. IV. Concedit prædicandi facultatem, proedriam & primatum sedendi in publicis confessibus, ante omnes Galliae & Germaniæ Abbates. V. Vsum Dalmaticæ, caligarum & sandaliorum. VI. Ut Fuldenfis Antistes, non nisi ab A.S. benedicatur aut confirmetur. Idibus Maii, per manus Benedicti. Notarii, & Scriptorii.

Ad Paginam 285.

*S. Valtrici
 uaticiniū
 de V. Hern-
 bero. Abba-
 tis.*

Wernher. Eius multiplici præconio illud accedit, quod à Vdaktico consanguineo Episcopo, cum eum inuiseret, audiuit fore, ut si duorum suffragii exterorum vota cumularentur, ipsi in Augustano Episcopatu succederet.

Ad Pag. 292.

IN Robingo. pro Henrico IV. rescribo III. aliàs secundum appellauit scilicet Imperatorem; & dicitur tertius Rex eius nominis.

Ad Pag. 319.

*Eberhardi
 Abbatis
 anno.
 XIV. Mo-
 nasterio
 Abb. Ful-
 denfis sub-
 iectus.*

Eberardus Abbas. Cuius in documentis Monasterii Blanckenauui litteræ extant, quibus piorum operum fructum & fraternum, fœdus Conrado dicto Vogelio de Scotten impertit; idque rogatur Nobilis viri Simonis de Blanckenauu. Duplex verò iis in literis obseruatio proditur, Eberardum scilicet ad annum MCCXIV. peruenisse: siquidem datæ sunt eius anni exordio XIII. Kalend. Februarii. Præterea amplam tunc fuisse rem Monasticam, cum suffragationem concedit, non solum Ecclesie Fuldenfis, sed xlv. etiam Monasteriorum sibi subiectorum.

Ad

Ad Pag. 321.

SUB Henrico VI. de Hohenberg. Anno Christi MCCCXLIX. & sequenti Fuldenfis populus dira mortalitate afflictus, pestilentia laboravit. Malo huic leuando placuit Superum pacem exorare, & insistere placando numini. De communi itaque Henrici Abbatis, Theodorici Decani, totiusque congregationis consilio, Scabini & ciues Fuldenfis oppidi, supplicationem perennem decreuerunt pridie Assumptæ gloriosæ Dei Matris, in montem ipsius Virginis honori sacrum, cum cereis, cultuque pio & honesto duccendam; salubritati recuperandæ intercessione præsertim & veneratione, vt litteræ loquuntur, *nostra Domina regni cælorum*. Inde sanxerunt annalem erogationem panis & carnis egentium multitudini eâdem vigilia Assumptionis præstandam, qua Monachi & Clerus solent in eundem montem procedere, & ibi preces fundere. Litteræ hæ signatæ datæque sunt, anno à Christi natali MCCC.L. in vigilia S. Laurentii.

Pestilentia Fuldenfis

S. Dei Genitricis suffragia auertenda; pesti cum supplicatione perenni & elemosyna quaerit.

Basen Frauen vñ Him. melreih

Θεῶ πρός μείζονα δόξα.

Qqqq 2

IN-

I N D E X.

I N D E X

MEMORABILIVM
IN VITA ÆGILIS
ABBATIS, EX MARGINA-
LIBVS ERVTVS.

A.

A Aron & Adalfridus Monachi ex Gallia missi pacificatores, & emen- datores disciplinae. 8. Restaurant Germanica monasteria.	30
Adelbertus primus de Babenberg.	55
Adulatores fugiendi.	17
Ægil Boico nobili sanguine, Fuldam deducitur puer 8. 27. à Sturmī scholis addicitur 8. 28. fit Monachus 8. 28. ordinatur presbyter à S. Lullo Mo- guntinensi Episcopo 8. 28. 29. virtutum eius elogium.	15
Ægil precibus sollicitatur ad regimen suscipiendum 12. recusat ibid. & 33. ad- it Imperatorem ibid. & 34 Moguntia excipitur ab Heistolfo 17. 36 Ful- dam redit magno omnium gaudio 18. Eccl. Fuldensis fabricam orditur 19. 39. exquirat locum Monasterio Fuldensi 21. felix sub eo monasterij status Ib. est vnanimis cum congregatione 21. eius virtutes 21. est Hrabanō fa- miliaris 21. Monasterio alimenta procurat.	22
Abbas in congregatione maiore praeit. 22. eius morbus 23. 47. secedit in cæ- miterium vbi designat sibi sepulchri locum 23. gaudet moriturus fratrum conspicū & oratione 24. moritur orans 24. 47. cum suis Imperatorem veneratur 34. confirmatur Abbas ab Imperatore 35. & instruitur ibid.	
S. Aegilius Abbas, & Aegil Pruniae Abbas.	50
Ambitionis mala.	14
Anniversarium B. Sturmī instituit Aegil.	12
Autonomorum vis in codices antiquos.	57
Autoris institutum.	7

B.

Basilica rotunda Fuldensis.	45
Baugolfus Sturmī successor.	8
Baugolfi Abb. vita à candido scripta.	50

I N D E X.

<i>Berthous Episcopus VVirceb.</i>	50
<i>Berthous quartus Fuld. Abbas.</i>	56
<i>Blanckenau monasterij origo.</i>	56
<i>S. Bonifacij corpus in translatione gestarunt Heistolfus & Aegil.</i>	42
<i>S. Bonifacij sepulchrum nouum.</i>	43
<i>Bruuni Monachi pictura.</i>	43
C.	
<i>Candidi nomen Bruin & Reccheo.</i>	35
<i>Candidus autor vite S. Aegilis.</i>	50
<i>Catalogus Abbatum Fuld.</i>	29
<i>Commemoratio Hrabani & operis eius.</i>	45
<i>Conditio electionis S. Aegilis.</i>	10
<i>Congregationis Fuldensis frequentia.</i>	32
D.	
<i>Decani Fulde plures.</i>	22
<i>Dedicationis Ecc. Fuldensis apparatus & ritus.</i>	19. 40
<i>Dissidium de Abbate nobili eligendo.</i>	9
<i>Dissidium de eligendo docto.</i>	10
E.	
<i>Eberhardi Abb. etas.</i>	59
<i>Elogium Aegilis.</i>	48
<i>Erkanbertus Bangolfi Abbatis frater.</i>	43
<i>Exequie Aegilis.</i>	24
<i>Exercitia litterarum.</i>	7
<i>Exprimitur ingenium indignè Promotorum.</i>	10
F.	
<i>Facultates monasterij non eroganda propinquis & non pauperibus.</i>	17
<i>Fuldensi monasterio quo prae textu exacti Monachi.</i>	10
<i>Fuldenses sollicitant apud Imp. liberam Abb. noui electionem. p. 30 impetrant.</i>	p. & 32
G.	
<i>S. Godehardi tumulus.</i>	53
H.	
<i>Heistolfus Fuldæ cum alijs venit ad dedicandam Ecclesiam.</i>	19. 40
<i>Heistolfi ad Aegilem parænesis.</i>	17
<i>Heistolfi Archiepiscopi hospitalitas.</i>	18
<i>Heistolfus dedicat Fuldæ templum S. Michaelis.</i>	20
<i>S. Henricus de Tharissa disponit.</i>	56
<i>Hluduici Aug. commonitio.</i>	7
<i>Hrabanus excitat suos ad studia.</i>	7
<i>Humbertus Corepiscopus dedicat cryptas Fuldæ.</i>	19. 44

I N D E X . I

I.

<i>Imago discordis electionis.</i>	9
<i>Imperator prescribit Monachis & discipulorum modestiam.</i>	15
<i>Imperatoris vere Christiani munus.</i>	16
<i>Iusti cadunt ut lapsis ex suo casu consulant.</i>	27

L.

<i>Langheimensis Abbatia confederatione fraterna iungitur Fuldensi.</i>	57
<i>LECTIO super mensa Heistolfi.</i>	18. 19
<i>Legatio Imperatoris ad congregationem Fuldensem.</i>	9
<i>Libellus supplex à Fuldensibus Carolo magno oblatus.</i>	18
<i>Liber Arabani de S. cruce.</i>	7
<i>Liebsperga stirps.</i>	56
<i>Limitatio munitiorum & arcium.</i>	58
<i>Ludouicus Imp. iubet sibi sisti electum Abb. Aegilem.</i>	15. 34
<i>Ludouici Imp. ad Aegilem apostrophe.</i>	15
<i>Ludpius Imp. vetat prodigam æconomiam.</i>	16
<i>Luduici Aug. de vita & regula S. Bernardi iudicium.</i>	12

M.

<i>Moguntia descriptio.</i>	36
<i>Mogoin Manus dicitur.</i>	36
<i>Monasterium Fuldense vnde nomen.</i>	8. 27
<i>Monasterij structura.</i>	46
<i>Monasteriorum corruptela.</i>	13

O.

<i>Obedientia mutua in Monachis.</i>	21
<i>Officium eorum qui presunt aliis.</i>	14

P.

<i>Paraphrasis hymni Te Deum.</i>	41
<i>Pestilentia Fuldensis.</i>	59
<i>Præconium regule S. Benedicti.</i>	15. 17
<i>Prælatorum timor inanis & tumor.</i>	14
<i>Præpositus Fulda vnus.</i>	22
<i>Prærogatiua in Aegilem.</i>	11
<i>Primores congregationis suadent orationem.</i>	11
<i>Priuilegia Hrabano à Gregorio quarto data.</i>	58
<i>SS. Processi & Martiniani locus.</i>	53

Q.

<i>Quatuordecim monasteria Fuld. Abbati subiecta.</i>	59
---	----

R.

<i>Racholphus Architectus monasterij Fuldensis.</i>	39
<i>Ratgarius, sub quo schisma.</i>	8

Ratgarij

I N D E X.

<i>Ratgarij austeritas excusatur.</i>	9
<i>Ratgarij acta excusantur.</i>	23
<i>Regia cura circa fratres Fuld.</i>	30
<i>Reliquiarum inquisitio.</i>	33
<i>Reliquia S. Liobæ.</i>	54
<i>Reliquia S. Solæ. S. Firmij.</i>	34
<i>Ritus eligendi Abbatem.</i>	32

S.

<i>Schola Fuldenfis.</i>	8
<i>Sententiarum discrepantium epilogismus.</i>	10
<i>Status Monasterij sub Gallicanis Monachis.</i>	9
<i>B. Sturmi Aegilus cognatus.</i>	8
<i>B. Sturmi à S. Bonifacio dici solitus Eremita.</i>	8
<i>B. Sturmi moritur senex.</i>	8
<i>S. Sturmi, & S. Liobæ sepulchra.</i>	44
<i>Supplicatio Pictoris & Poëta qui sepulchrum S. Bonifacij elaborarunt.</i>	43
<i>Symboli cuiusdam interpretatio.</i>	20

T.

<i>Tauni montis vestigium in Dunckenberg.</i>	52
<i>Templi S. Michaelis. & cæmeterij Fuldenfis structura.</i>	20.45.46
<i>Theodoricus decanus fundator Monasterij Blanckenaw.</i>	56
<i>Therensis Monasterij fundatores.</i>	55
<i>Tolba monasterium Sanctimonialium.</i>	56
<i>Tractatio lautior aliquando usitata priscis.</i>	22.44
<i>Translatio S. Bonifacij.</i>	10.47
<i>Trium SS. Virginum reditus Fulda Coloniam.</i>	59

V.

<i>S. Vdaltrici Vaticinium de S. VVernhero Abb.</i>	
<i>Vita Baugulfi Abb. à Candido conscripta.</i>	7
<i>Vita S. Sturmis ad mensam legitur ab Aegile conscripta.</i>	22
<i>Unser Frauen von Himmelreich.</i>	19
<i>S. Urbani caput.</i>	34

Z.

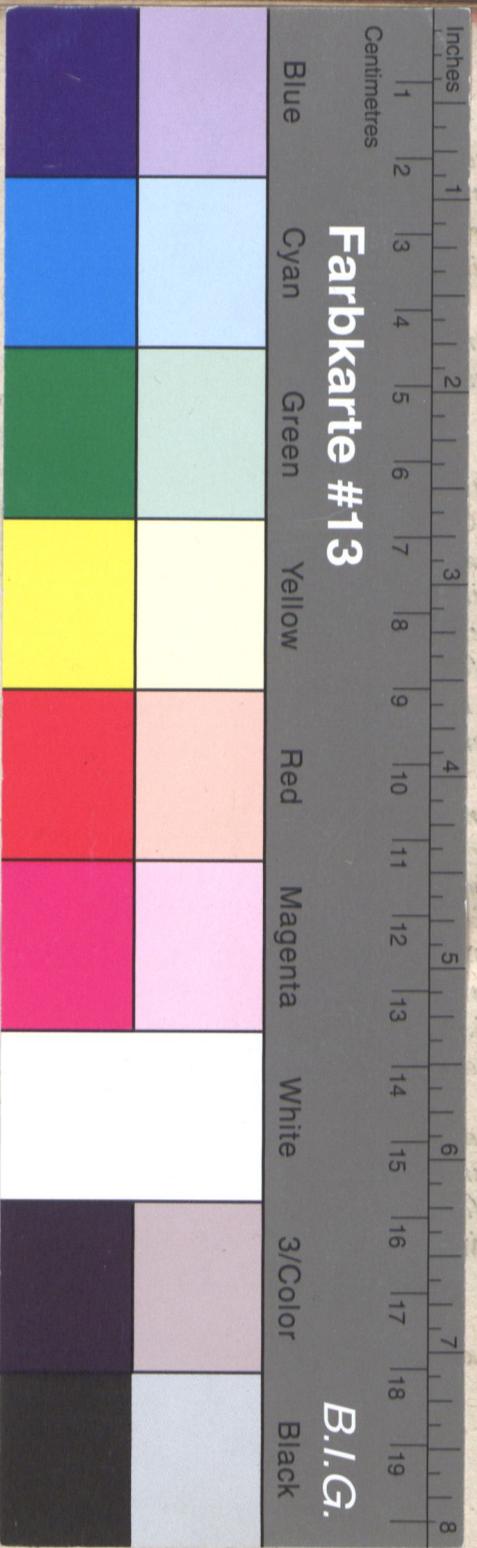
<i>Zellingen S. Elizabetha mandibula.</i>	36
---	----

F I N I S.

I N D E X

21	Einige wichtige Nachrichten
20	Einige wichtige Nachrichten
19	Einige wichtige Nachrichten
18	Einige wichtige Nachrichten
17	Einige wichtige Nachrichten
16	Einige wichtige Nachrichten
15	Einige wichtige Nachrichten
14	Einige wichtige Nachrichten
13	Einige wichtige Nachrichten
12	Einige wichtige Nachrichten
11	Einige wichtige Nachrichten
10	Einige wichtige Nachrichten
9	Einige wichtige Nachrichten
8	Einige wichtige Nachrichten
7	Einige wichtige Nachrichten
6	Einige wichtige Nachrichten
5	Einige wichtige Nachrichten
4	Einige wichtige Nachrichten
3	Einige wichtige Nachrichten
2	Einige wichtige Nachrichten
1	Einige wichtige Nachrichten
20	Einige wichtige Nachrichten
19	Einige wichtige Nachrichten
18	Einige wichtige Nachrichten
17	Einige wichtige Nachrichten
16	Einige wichtige Nachrichten
15	Einige wichtige Nachrichten
14	Einige wichtige Nachrichten
13	Einige wichtige Nachrichten
12	Einige wichtige Nachrichten
11	Einige wichtige Nachrichten
10	Einige wichtige Nachrichten
9	Einige wichtige Nachrichten
8	Einige wichtige Nachrichten
7	Einige wichtige Nachrichten
6	Einige wichtige Nachrichten
5	Einige wichtige Nachrichten
4	Einige wichtige Nachrichten
3	Einige wichtige Nachrichten
2	Einige wichtige Nachrichten
1	Einige wichtige Nachrichten

F I N I S

Farbkarte #13

B.I.G.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

80
75
70
65
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5

